

Dokument ten służy wyłącznie do celów dokumentacyjnych i instytucje nie ponoszą żadnej odpowiedzialności za jego zawartość

► **B** **ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1905/2006 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY**
z dnia 18 grudnia 2006 r.
ustanawiającego instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju
(Dz.U. L 378 z 27.12.2006, str. 41)

zmienione przez:

		Dziennik Urzędowy		
		nr	strona	data
► <u>M1</u>	Rozporządzenie Komisji (WE) nr 960/2009 z dnia 14 października 2009 r.	L 270	8	15.10.2009
► <u>M2</u>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1339/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r.	L 347	30	30.12.2011
► <u>M3</u>	Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1341/2011 z dnia 13 grudnia 2011 r.	L 347	34	30.12.2011

**ROZPORZĄDZENIE (WE) NR 1905/2006 PARLAMENTU
EUROPEJSKIEGO I RADY**

z dnia 18 grudnia 2006 r.

**ustanawiającego instrument finansowania współpracy na rzecz
rozwoju**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, a w szczególności jego art. 179 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) W celu zwiększenia skuteczności pomocy zewnętrznej Wspólnoty proponowane są nowe ramy planowania i przekazywania pomocy. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1085/2006 ⁽²⁾ ustanawia instrument pomocy przedakcesyjnej Wspólnoty dla krajów kandydujących i potencjalnych krajów kandydujących. Rozporządzenie (WE) nr 1638/2006 ⁽³⁾ zawiera przepisy ogólne w sprawie ustanowienia Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (EISP). Rozporządzenie Rady (WE) nr 1934/2006 ⁽⁴⁾ ustanawia instrument finansowania współpracy z państwami i terytoriami uprzemysłowionymi oraz innymi państwami i terytoriami o wysokim dochodzie. Rozporządzenie (WE) nr 1717/2006 ⁽⁵⁾ ustanawia Instrument na rzecz Stabilności. Rozporządzenie (WE) nr .../2007 ^(*) ustanawia instrument na rzecz współpracy w zakresie bezpieczeństwa jądowego. Rozporządzenie (WE) nr 1889/2006 ⁽⁶⁾ ustanawia europejski instrument finansowy na rzecz wspierania demokracji i praw człowieka na świecie. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/96 ⁽⁷⁾ dotyczy pomocy humanitarnej. Niniejsze rozporządzenie ustanawia instrument finansowania współpracy na rzecz rozwoju zapewniający bezpośrednie wsparcie dla polityki współpracy Wspólnoty na rzecz rozwoju.

⁽¹⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 18 maja 2005 r. (dotychczas nieopublikowana w Dzienniku Urzędowym), wspólne stanowisko Rady z dnia 23 października 2006 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym) oraz stanowisko Parlamentu Europejskiego z dnia 12 grudnia 2006 r. (dotychczas nieopublikowane w Dzienniku Urzędowym).

⁽²⁾ Dz.U. L 210 z 31.7.2006, str. 82.

⁽³⁾ Dz.U. L 310 z 9.11.2006, str. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 405 z 30.12.2006, str. 40.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 327 z 24.11.2006, str. 1.

^(*) O presente regulamento será adoptado numa data posterior.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 386 z 29.12.2006, p. 1.

⁽⁷⁾ Dz.U. L 163 z 2.7.1996, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1882/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, str. 1).

▼B

- (2) Wspólnota prowadzi politykę współpracy na rzecz rozwoju, która zmierza do realizacji celów w zakresie walki z ubóstwem, trwałego rozwoju gospodarczego i społecznego oraz harmonijnej i stopniowej integracji krajów rozwijających się z gospodarką światową.
- (3) Wspólnota prowadzi politykę współpracy, która wspiera współdziałanie między podmiotami gospodarczymi, partnerstwo oraz wspólne przedsięwzięcia podmiotów gospodarczych ze Wspólnoty oraz z krajów i regionów partnerskich, a także promuje dialog między partnerami politycznymi, gospodarczymi i społecznymi w poszczególnych sektorach.
- (4) Wspólnotowa polityka współpracy na rzecz rozwoju oraz działania międzynarodowe opierają się na Milenijnych Celach Rozwoju (MCR)— takich jak wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu — przyjętych przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 8 września 2000 r. oraz na głównych celach i zasadach w zakresie rozwoju uznanych przez Wspólnotę i jej państwa członkowskie w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) i innych organizacji międzynarodowych odpowiedzialnych za współpracę na rzecz rozwoju.
- (5) Ze względu na spójność polityki na rzecz rozwoju, ważne jest, aby polityki Wspólnoty, inne niż polityka na rzecz rozwoju, zapewniały krajom rozwijającym się pomoc w ich staraniach na rzecz osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju, zgodnie z art. 178 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.
- (6) Podstawą długofalowego rozwoju jest środowisko polityczne gwarantujące pokój i stabilność, przestrzeganie praw człowieka, podstawowych wolności, zasad demokratycznych i zasad państwa prawnego, a także dobrych rządów i równouprawnienia płci.
- (7) Racjonalne i trwałe polityki gospodarcze są niezbędnym warunkiem rozwoju.
- (8) Na IV Konferencji Ministerialnej w Ad-Dauha (Doha) członkowie Światowej Organizacji Handlu (WTO) zobowiązali się do włączania handlu w główny nurt strategii rozwoju, a także do zapewniania pomocy — zarówno pomocy technicznej, jak i w zakresie budowania zdolności — związanej z handlem oraz niezbędnych środków, które będą miały na celu ułatwienie transferu technologii za pośrednictwem handlu i na rzecz handlu, zacieśnianie związków między zagranicznymi inwestycjami bezpośrednimi a handlem i wzajemnych powiązań między handlem a środowiskiem oraz które przyczyniają się do umożliwienia krajom rozwijającym się udziału w nowych negocjacjach handlowych oraz wprowadzenia w życie ich wyników.
- (9) Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w ramach Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji w sprawie polityki rozwoju Unii Europejskiej: Konsensus europejski z dnia 20 grudnia 2005 r.⁽¹⁾ oraz jego późniejsze zmiany ustanawiają ogólne ramy działań Wspólnoty w kwestiach dotyczących rozwoju. Powinny one wyznaczyć kierunek planowania strategii pomocy rozwojowej i współpracy oraz wprowadzania ich w życie.

⁽¹⁾ Dz.U. C 46 z 24.2.2006, str. 1.

▼B

- (10) Współpraca na rzecz rozwoju powinna być realizowana za pomocą programów geograficznych i tematycznych. Programy geograficzne powinny wspierać rozwijanie i wzmacnianie współpracy z krajami i regionami Ameryki Łacińskiej, Azji, Azji Środkowej, Bliskiego Wschodu oraz z Republiką Południowej Afryki.
- (11) Z niektórymi spośród tych krajów i regionów partnerskich Wspólnota i jej państwa członkowskie zawarły umowy o partnerstwie i współpracy mające na celu przyczynienie się w istotny sposób do długoterminowego rozwoju tych krajów partnerskich oraz dobrobytu ich mieszkańców. Podstawowym elementem, na którym opierają się te umowy o partnerstwie i współpracy, są wspólne i uniwersalne wartości: przestrzeganie oraz upowszechnianie praw człowieka, podstawowych wolności, zasad demokracji i państwa prawnego. W tym kontekście zwraca się również uwagę na prawo do godnej pracy oraz na prawa osób niepełnosprawnych. Rozwijanie i zacieśnianie stosunków dwustronnych między Wspólnotą a krajami partnerskimi, a także wzmacnianie instytucji wielostronnych, to ważne czynniki przyczyniające się w istotny sposób do zapewnienia równowagi i rozwoju światowej gospodarki, a także do umocnienia roli i miejsca Wspólnoty oraz krajów i regionów partnerskich w świecie.
- (12) Mimo że programy tematyczne powinny stanowić wsparcie przede wszystkim dla krajów rozwijających się, powinny się do nich kwalifikować — na warunkach określonych w niniejszym rozporządzeniu — dwa kraje będące beneficjentami, jak i kraje i terytoria zamorskie (KTZ), które nie spełniają warunków otrzymywania oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) określonych przez Komitet Pomocy Rozwojowej Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD/DAC), i które są objęte przepisami art. 2 ust. 4 akapit drugi, tiret pierwsze. Wspólnota powinna finansować programy tematyczne w krajach, terytoriach i regionach kwalifikujących się do pomocy na mocy programów geograficznych przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu, do pomocy na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1638/2006 lub do współpracy geograficznej zgodnie z Europejskim Funduszem Rozwoju (EFR). Decyzja Rady 2001/822/WE z dnia 27 listopada 2001 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich ze Wspólnotą Europejską („Decyzja o Stowarzyszeniu Zamorskim”) ⁽¹⁾, którą stosuje się do dnia 31 grudnia 2011 r., określa warunki kwalifikowania się KTZ do działań tematycznych w ramach pomocy rozwojowej finansowanej z ogólnego budżetu Unii Europejskiej, które to warunki nie zostają zmienione niniejszym rozporządzeniem.

⁽¹⁾ Dz.U. L 314 z 30.11.2001, str. 1.

▼B

- (13) Programy tematyczne powinny zapewnić wyróżniającą je wartość dodaną i być dopełnieniem programów o charakterze geograficznym, które stanowią podstawowe ramy współpracy Wspólnoty z krajami trzecimi. Współpraca na rzecz rozwoju realizowana za pomocą programów tematycznych powinna stanowić uzupełnienie programów geograficznych określonych w niniejszym rozporządzeniu i w rozporządzeniu (WE) nr 1638/2006, a także współpracy na mocy EFR. Programy tematyczne obejmują określone obszary działania, które leżą w sferze zainteresowań grupy krajów partnerskich i nie są zależne od czynników geograficznych, lub działania związane ze współpracą skierowane do różnych regionów lub grup krajów partnerskich, lub też działania międzynarodowe niezależne od czynników geograficznych. Ogrywają one również ważną rolę w rozwijaniu wymiaru zewnętrznego polityk Wspólnoty oraz w zapewnianiu spójności sektorowej i zauważalności tych polityk.
- (14) Programy tematyczne powinny wspierać działania w obszarach związanych z rozwojem człowieka i rozwojem społecznym, ze środowiskiem i zrównoważonym gospodarowaniem zasobami naturalnymi, w tym energią, z podmiotami niepaństwowymi i władzami lokalnymi, bezpieczeństwem żywnościowym, migracją i azylem. Treść programów tematycznych przygotowana została na podstawie odpowiednich komunikatów Komisji skierowanych do Parlamentu Europejskiego i Rady.
- (15) Program tematyczny dotyczący środowiska i zrównoważonego gospodarowania zasobami — w tym energią — powinien między innymi propagować na zewnątrz międzynarodowe gospodarowanie środowiskiem oraz polityki Wspólnoty związane ze środowiskiem i energią.
- (16) Program tematyczny dotyczący migracji i azylu powinien przyczyniać się do realizacji celu przedstawionego w konkluzjach Rady Europejskiej obradującej w Brukseli 15 i 16 grudnia 2005 r., a mianowicie zwiększenia pomocy finansowej Wspólnoty w obszarach dotyczących migracji lub z nią związanych w odniesieniu do jej stosunków z krajami trzecimi.
- (17) Polityka Wspólnoty dotycząca bezpieczeństwa żywnościowego ewoluowała w kierunku wspierania na poziomie krajowym, regionalnym i globalnym strategii bezpieczeństwa żywnościowego opartych na szerokich podstawach, ograniczania zastosowania pomocy żywnościowej do sytuacji, w których wymagana jest pomoc humanitarna, i sytuacji kryzysów żywnościowych oraz unikania jej destrukcyjnego wpływu na lokalną produkcję oraz lokalne rynki; polityka ta musi uwzględniać specyficzną sytuację krajów o niestabilnych strukturach i znacznie uzależnionych od wsparcia w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego w celu uniknięcia gwałtownego zmniejszenia pomocy wspólnotowej dla tych krajów.
- (18) Zgodnie z konkluzjami Rady z 24 maja 2005 r. należy wspierać działania mające na celu poprawę zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego w krajach rozwijających się oraz zapewnienie poszanowania związanych z nim praw; powinna zostać zapewniona pomoc finansowa oraz odpowiednia wiedza fachowa w celu propagowania kompleksowego podejścia do zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz związanych z nim praw, a także uznania tych praw, określonych w programie działania Międzynarodowej konferencji w sprawie ludności i rozwoju (ICPD), w tym prawa do bezpiecznego macierzyństwa oraz powszechnego dostępu do kompleksowej, gwarantowanej i rzetelnej opieki w dziedzinie zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz do usług w tym zakresie. Podczas wdrażania środków współpracy decyzje przyjęte na konferencji ICPD muszą być rygorystycznie przestrzegane, tam, gdzie to jest właściwe.

▼B

- (19) W związku z rozporządzeniem (WE) nr 266/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. ustanawiającym środki towarzyszące dla krajów objętych Protokołem w sprawie cukru dotkniętych reformą systemu cukrowego UE ⁽¹⁾, krajom AKP objętym tym protokołem i dotkniętym reformą wspólnej organizacji rynków w sektorze cukru należy również zapewnić pomoc mającą na celu wspieranie ich w procesie dostosowawczym.
- (20) Podczas realizacji polityki rozwojowej Wspólnoty niezbędne są: skuteczniejsza pomoc, lepsze wzajemne uzupełnianie się oraz lepsza harmonizacja, dostosowanie i koordynacja procedur zarówno między Wspólnotą a jej państwami członkowskimi, jak i w relacjach z innymi darczyńcami oraz partnerami w dziedzinie rozwoju, tak aby zapewnić spójność i odpowiednie udzielanie pomocy, redukując jednocześnie koszty ponoszone przez kraje partnerskie zgodnie z deklaracją w sprawie skuteczności pomocy przyjętą na forum wysokiego szczebla w sprawie skuteczności pomocy w dniu 2 marca 2005 r. w Paryżu.
- (21) Do osiągnięcia celów niniejszego rozporządzenia niezbędne jest przyjęcie zróżnicowanego podejścia, uzależnionego od kontekstu oraz potrzeb związanych z rozwojem, wspierającego kraje lub regiony partnerskie za pomocą specjalnych, indywidualnie dobranych programów, opartych na ich własnych potrzebach, strategiach, priorytetach i zasobach.
- (22) Kluczem do sukcesu polityk rozwoju jest przyjęcie odpowiedzialności za strategie rozwoju przez kraje partnerskie; w tym celu należy zachęcać do możliwie najszerzego udziału w nich wszystkie grupy społeczeństwa, w tym osoby niepełnosprawne i inne grupy wrażliwe. Aby zapewnić skuteczność i przejrzystość oraz zachęcić poszczególne kraje do przyjmowania odpowiedzialności za strategie, należy, w miarę możliwości, dostosować strategie współpracy oraz procedury wykonawcze darczyńców do strategii i procedur krajów partnerskich.
- (23) Ze względu na potrzebę skutecznego wypełnienia luki między pomocą humanitarną a pomocą na rzecz długoterminowego rozwoju, kwalifikujące się działania na mocy rozporządzenia (WE) 1717/2006 nie powinny być zasadniczo finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia z wyjątkiem przypadków, gdy istnieje potrzeba zapewnienia ciągłości współpracy podczas przejścia od warunków kryzysowych do sytuacji ustabilizowanej, umożliwiającej rozwój.
- (24) Odejście od pomocy związanej zgodnie z wzorcami postępowania (OECD/DAC) jest czynnikiem kluczowym przy tworzeniu wartości dodanej pomocy i budowaniu zdolności lokalnych. Przepisy dotyczące udziału w procedurach przetargowych oraz przyznawania umów o dotacje, a także przepisy dotyczące pochodzenia dostaw powinny zostać ustanowione zgodnie z najnowszymi ustaleniami w zakresie odchodzenia od pomocy związanej.

⁽¹⁾ Dz.U. L 50 z 21.2.2006, str. 1.

▼B

- (25) Zarządzanie pomocą powinno odbywać się w zgodzie z zasadami pomocy zewnętrznej zawartymi w rozporządzeniu Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich⁽¹⁾ oraz przy zastosowaniu odpowiednich postanowień w zakresie ochrony interesów finansowych Wspólnoty. Powinny być kontynuowane starania w celu poprawy współpracy na rzecz rozwoju, tak aby osiągnąć równowagę między przydzielanymi zasobami finansowymi i zdolnością absorpcyjną, jak również, aby zredukować zaległe zobowiązania.
- (26) Niniejsze rozporządzenie określa kopertę finansową na okres 2007–2013, która stanowić będzie główny punkt odniesienia w rozumieniu pkt 37 porozumienia międzyinstytucjonalnego pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami⁽²⁾.
- (27) Środki konieczne do wykonania niniejszego rozporządzenia powinny zostać przyjęte zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji⁽³⁾. Dokumenty dotyczące programowania oraz pewne szczególne środki wykonawcze powinny zostać przyjęte w drodze procedury komitetu zarządzającego.
- (28) Ponieważ cele niniejszego rozporządzenia, to jest proponowana współpraca z krajami, terytoriami i regionami rozwijającymi się, które nie są państwami członkowskimi Wspólnoty i nie kwalifikują się do pomocy wspólnotowej na mocy rozporządzenia (WE) nr 1085/2006 (IPA) ani na mocy rozporządzenia (WE) nr 1638/2006, nie mogą zostać w wystarczającym stopniu osiągnięte przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na skalę działania mogą zostać lepiej osiągnięte na poziomie Wspólnoty, Wspólnota może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości, określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, o której mowa w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia powyższych celów.
- (29) Niniejsze rozporządzenie wymaga uchylecia odpowiednich obowiązujących rozporządzeń w celu restrukturyzacji instrumentów działań zewnętrznych, w szczególności w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Ogólny cel i zakres zastosowania

1. Wspólnota finansuje działania służące wspieraniu współpracy z krajami, terytoriami i regionami rozwijającymi się wymienionymi w wykazie odbiorców pomocy sporządzonym przez Komitet Pomocy Rozwojowej przy Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD/DAC), zawartym w załączniku I (zwanymi dalej „krajami i regionami partnerskimi”). W następstwie przeprowadzanych przez OECD/DAC regularnych przeglądów wykazu odbiorców pomocy Komisja wprowadza zmiany w załączniku I oraz informuje o nich Parlament Europejski oraz Radę.

⁽¹⁾ Dz.U. L 248 z 16.9.2002, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 139 z 14.6.2006, str. 1.

⁽³⁾ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23. Decyzja zmieniona decyzją 2006/512/WE (Dz.U. L 200 z 22.7.2006, str. 11).

▼B

2. Wspólnota finansuje programy tematyczne w krajach, terytoriach i regionach, które kwalifikują się do pomocy na mocy programów geograficznych niniejszego rozporządzenia, określonych w art. 5–10, do pomocy na mocy rozporządzenia (WE) nr 1638/2006 lub do współpracy geograficznej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR).

3. Do celów niniejszego rozporządzenia region definiowany jest jako jednostka geograficzna obejmująca więcej niż jeden kraj rozwijający się.

TYTUŁ I

CELE I OGÓLNE ZASADY

*Artykuł 2***Cele**

1. Podstawowym i nadrzędnym celem współpracy na podstawie niniejszego rozporządzenia jest likwidacja ubóstwa w krajach i regionach partnerskich w kontekście trwałego rozwoju, w tym realizacja Milenijnych Celów Rozwoju oraz propagowanie demokracji, dobrych rządów, praworządności oraz poszanowania praw człowieka. Zgodnie z tym celem współpraca z krajami partnerskimi służy:

- umocnieniu i wspieraniu demokracji, praworządności, praw człowieka i podstawowych wolności, dobrych rządów, równouprawnienia płci oraz związanych z nimi instrumentów prawa międzynarodowego;
- wspieraniu trwałego rozwoju — w tym jego aspektów politycznych, gospodarczych, społecznych i środowiskowych — w krajach i regionach partnerskich, w szczególności w tych, które znajdują się w najbardziej niekorzystnej sytuacji;
- sprzyjaniu ich harmonijnej i stopniowej integracji z gospodarką światową;
- przyczynianiu się do opracowania międzynarodowych środków mających na celu ochronę środowiska naturalnego i poprawę jego stanu, a także zrównoważone gospodarowanie światowymi zasobami naturalnymi, tak aby zapewnić trwały rozwój, włączając w to zajęcie się kwestią zmian klimatu i różnorodności biologicznej; oraz
- zacieśnianiu stosunków pomiędzy Wspólnotą a krajami i regionami partnerskimi.

2. Współpraca podejmowana przez Wspólnotę na podstawie niniejszego rozporządzenia jest zgodna ze zobowiązaniami i celami w zakresie współpracy na rzecz rozwoju przyjętymi przez Wspólnotę w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) oraz w ramach innych organizacji międzynarodowych w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju.

3. Wspólnotowa polityka rozwoju, o której mowa w tytule XX Traktatu, zapewnia ramy prawne współpracy z krajami i regionami partnerskimi. Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w ramach Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji w sprawie polityki rozwoju Unii Europejskiej: Konsensus europejski z dnia 20 grudnia 2005 r. wraz z późniejszymi zmianami, zapewnia ogólne ramy, wytyczne i podejście, którymi kieruje się Wspólnota prowadząc współpracę z krajami i regionami partnerskimi na podstawie niniejszego rozporządzenia.

▼B

4. Działania, o których mowa w art. 1 ust. 1 są opracowywane w taki sposób, by spełnić kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) określone przez OECD/DAC.

Programy, o których mowa w art. 1 ust. 2 są opracowywane w taki sposób, by spełnić kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej przyjęte przez OECD/DAC, chyba że:

- cechy beneficjenta tego nie wymagają lub
- za pomocą programu wprowadzana jest w życie inicjatywa o charakterze ogólnosiwiatowym, priorytet polityki wspólnotowej lub wypełniany jest międzynarodowy obowiązek lub zobowiązanie Wspólnoty, o których mowa w art. 11 ust. 2, i działanie to nie posiada cech umożliwiających spełnienie takich kryteriów.

Co najmniej 90 % wydatków przewidzianych w programach tematycznych zostanie zaplanowanych w taki sposób, aby spełnić kryteria oficjalnej pomocy rozwojowej ustanowione przez OECD/DAC, bez uszczerbku dla art. 2 ust. 4 akapit drugi, tiret pierwsze.

5. Z pomocy udzielanej przez Wspólnotę na mocy niniejszego rozporządzenia nie korzysta się w celu finansowania nabywania broni lub amunicji ani w celu finansowania operacji o charakterze wojskowym lub obronnym.

6. Działania objęte rozporządzeniem (WE) nr 1717/2006, w szczególności jego art. 4, i kwalifikujące się do finansowania na jego podstawie, nie są zasadniczo finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia z wyjątkiem przypadków, gdy jest to niezbędne, by zapewnić ciągłość współpracy podczas przejścia od warunków kryzysowych do sytuacji ustabilizowanej, umożliwiającej rozwój.

Bez uszczerbku dla potrzeby zapewnienia ciągłości współpracy podczas przejścia od warunków kryzysowych do sytuacji ustabilizowanej, działania objęte rozporządzeniem (WE) nr 1257/96 i kwalifikujące się do finansowania na jego podstawie nie są finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Zasady ogólne

1. Wspólnota opiera się na wartościach takich jak demokracja, praworządność, poszanowanie praw człowieka i podstawowych wolności oraz dąży — poprzez dialog i współpracę — do rozwijania i umacniania zaangażowania w przestrzeganie tych wartości w krajach i regionach partnerskich.

2. Do wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia niezbędne jest przyjęcie zróżnicowanego podejścia, uzależnionego od kontekstu i potrzeb rozwojowych, tak by współpraca z krajami partnerskimi była odpowiednio dostosowana i opierała się na potrzebach tych krajów, ich strategiach, priorytetach i zasobach.

Aby zrealizować Milenijne Cele Rozwoju, przy ogólnym rozdziale zasobów priorytetowo traktowane są kraje najmniej rozwinięte oraz kraje o niskich dochodach. Należy zwrócić odpowiednią uwagę na wspieranie wzrostu służącego ubogim w krajach o średnich dochodach, zwłaszcza w krajach o średnio-niskich dochodach, spośród których wiele staje przed podobnymi problemami jak kraje o niskich dochodach.

3. We wszystkich programach podejmuje się kroki na rzecz włączania w główny nurt następujących zagadnień przekrojowych: propagowanie praw człowieka, równość płci, demokracja, dobre rządy, prawa dziecka i prawa ludności autochtonicznej, równowaga środowiska naturalnego oraz walka z HIV/AIDS. Ponadto szczególną uwagę poświęca się wzmocnieniu praworządności, poprawie dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz wspieraniu społeczeństwa obywatelskiego, jak również propagowaniu dialogu, uczestnictwa i pojednania, a także rozwoju instytucjonalnego.

▼B

4. Wspólnota uwzględnia cele określone w tytule XX Traktatu oraz w art. 2 niniejszego rozporządzenia we wszystkich politykach, które mogą mieć wpływ na kraje i regiony partnerskie. Wspólnota dąży jednocześnie do tego, by działania finansowane na podstawie niniejszego rozporządzenia były spójne z innymi obszarami jej działań zewnętrznych. Zapewniane jest to na etapie określania polityk, planowania strategii oraz programowania i wprowadzania w życie środków.

5. Wspólnota oraz państwa członkowskie ulepszają koordynację i komplementarność swoich polityk w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju poprzez dostosowywanie ich do priorytetów krajów i regionów partnerskich na poziomie krajowym i regionalnym. Polityka wspólnotowa w obszarze współpracy na rzecz rozwoju stanowi uzupełnienie polityk realizowanych przez państwa członkowskie.

6. Komisja oraz państwa członkowskie dążą do regularnej i częstej wymiany informacji, także z innymi darczyńcami, oraz propagują lepszą koordynację i komplementarność działań darczyńców poprzez starania na rzecz wspólnego wieloletniego programowania opartego na zmniejszaniu ubóstwa w krajach partnerskich lub równoważnych strategiach i na procesach budżetowych tych krajów, poprzez wspólne mechanizmy wykonawcze, w tym wspólne analizy, poprzez wspólne misje z szerokim udziałem darczyńców, i poprzez stosowanie mechanizmów współfinansowania.

7. Wspólnota i państwa członkowskie propagują w ramach swoich kompetencji wielostronne podejście do ogólnoswiatowych wyzwań oraz wspierają współpracę z organizacjami i organami wielostronnymi i regionalnymi — takimi jak międzynarodowe instytucje finansowe, agencje, fundusze i programy ONZ — oraz z innymi darczyńcami, działającymi na zasadzie dwustronnej.

8. Wspólnota działa na rzecz skutecznej współpracy z krajami i regionami partnerskimi, zgodną z międzynarodowymi wzorcami postępowania. Działa ona na rzecz:

- a) procesu rozwoju, który jest prowadzony przez kraj partnerski i za który odpowiada kraj partnerski; Wspólnota w coraz większym stopniu dostosowuje jej wsparcie do krajowych strategii rozwoju swoich partnerów, a także ich polityk w zakresie reform oraz procedur; Wspólnota przyczynia się do wzmocnienia procesu wzajemnej odpowiedzialności między rządami partnerów a darczyńcami i propaguje wiedzę fachową oraz zatrudnienie w skali lokalnej;
- b) otwartego i umożliwiającego wszystkim udział podejścia do kwestii rozwoju oraz szerokie zaangażowanie wszystkich części społeczeństwa w proces rozwoju oraz w dialog krajowy, w tym także w dialog polityczny;
- c) skutecznych modeli i instrumentów współpracy, określonych w art. 25 zgodnie z najlepszymi praktykami OECD/DAC, dostosowanych do specyficznych sytuacji poszczególnych krajów lub regionów partnerskich, koncentrujące się na podejściach opartych na programach, na dostarczaniu przewidywalnego finansowania pomocy, rozwijaniu i wykorzystywaniu systemów krajowych oraz na podejściach do kwestii rozwoju opartych na wynikach, włączając w to tam, gdzie to właściwe cele i wskaźniki Milenijnych Celów Rozwoju;
- d) skuteczniejsze oddziaływanie polityk i programowania dzięki koordynacji i harmonizacji działań darczyńców w celu ograniczenia nakładania się i dublowania działań, większej komplementarności oraz wspierania inicjatyw z szerokim udziałem darczyńców. Koordynacja działań w krajach i regionach partnerskich odbywa się z zastosowaniem uzgodnionych wytycznych i najlepszych praktyk w zakresie koordynacji i skuteczności pomocy;
- e) uwzględnieniu Milenijnych Celów Rozwoju w krajowych dokumentach strategicznych i wieloletnim programowaniu.

▼B

9. Komisja przekazuje informacje Parlamentowi Europejskiemu i przeprowadza regularne wymiany opinii z Parlamentem Europejskim.

10. Komisja dąży do regularnej wymiany informacji w ramach społeczeństwa obywatelskiego.

TYTUŁ II

PROGRAMY GEOGRAFICZNE I TEMATYCZNE**▼M3***Artykuł 4***Realizacja pomocy unijnej**

Zgodnie z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i ogólnymi zasadami niniejszego rozporządzenia, pomoc unijna jest wprowadzana w życie poprzez programy geograficzne i tematyczne określone w art. 5–16 oraz programy określone w art. 17 i 17a.

▼B*Artykuł 5***Programy geograficzne**

1. Programy geograficzne obejmują współpracę w stosownych obszarach działania z krajami i regionami partnerskimi określonymi na podstawie kryterium geograficznego.

2. Zgodnie z ogólnym celem, zakresem zastosowania oraz celami i ogólnymi zasadami niniejszego rozporządzenia pomoc wspólnotowa dla krajów Ameryki Łacińskiej, Azji, Azji Środkowej i Bliskiego Wschodu, określonych w załączniku I, oraz dla Republiki Południowej Afryki, obejmuje działania w następujących obszarach współpracy:

a) wspieranie wprowadzania w życie polityk zmierzających do likwidacji ubóstwa oraz do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju;

Rozwój społeczny:

b) zaspokajanie podstawowych potrzeb ludności — zwracając uwagę przede wszystkim na edukację na poziomie podstawowym oraz zdrowie — w szczególności poprzez:

Zdrowie:

(i) zwiększenie dostępu do świadczeń zdrowotnych i ich świadczenia dla grup ludności o niskich dochodach oraz dla grup zmarginalizowanych, w tym kobiet i dzieci, osób należących do grup dyskryminowanych z powodów etnicznych, religijnych lub z jakichkolwiek innych powodów oraz osób niepełnosprawnych, koncentrując się głównie na związanych z tym Milenijnych Celach Rozwoju, mianowicie na ograniczeniu umieralności dzieci, poprawie zdrowia matek i dzieci oraz zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz na związanych z nim prawach określonych w agendzie Międzynarodowej konferencji w sprawie ludności i rozwoju (ICPD) z Kairu, rozwiązywaniu problemu chorób związanych z ubóstwem, w szczególności HIV/AIDS, gruźlicy i malarii;

(ii) wzmocnianie systemów opieki zdrowotnej w celu zapobiegania sytuacjom kryzysowym związanym z zasobami ludzkimi w sektorze zdrowia;

(iii) zwiększanie zdolności w szczególności w zakresie zdrowia publicznego oraz badań i rozwoju;

▼B**Edukacja:**

- (iv) przyznanie w ramach szkolnictwa podstawowego pierwszeństwa uzyskiwaniu wykształcenia podstawowego wysokiej jakości, po którym następuje kształcenie zawodowe, oraz zmniejszaniu nierówności w zakresie dostępu do edukacji; promowanie obowiązkowego i bezpłatnego nauczania do 15 roku życia w celu zwalczania wszelkich form pracy dzieci.
- (v) działania na rzecz zapewnienia do 2015 r. powszechnego nauczania na poziomie podstawowym oraz wyeliminowania nierównego traktowania ze względu na płeć w szkolnictwie;
- (vi) propagowanie kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego, uczenia się przez całe życie, współpracy kulturalnej, naukowej i technicznej, wymiany akademickiej i kulturalnej, a także wzmacnianie wzajemnego zrozumienia między krajami i regionami partnerskimi a Wspólnotą;

Spójność społeczna i zatrudnienie:

- c) działanie na rzecz spójności społecznej jako polityki priorytetowej w stosunkach między Wspólnotą a krajami partnerskimi, z naciskiem na godną pracę oraz politykę społeczną i podatkową, co umożliwi zwalczanie ubóstwa, nierówności, bezrobocia oraz wykluczenia grup wrażliwych i marginalizowanych;
- d) zwalczanie wszelkich form dyskryminacji grupowej i propagowanie i ochrona równości płci, praw ludności autochtonicznej oraz praw dziecka, włączając w to wspieranie wprowadzania w życie Konwencji ONZ o prawach dziecka i działania skierowane na rozwiązywanie problemów dzieci ulicy i dzieci podejmujących pracę, która jest niebezpieczna lub utrudnia edukację w pełnym wymiarze godzin;
- e) wzmacnianie ram instytucjonalnych w celu wspierania małych i średnich przedsiębiorstw oraz ułatwiania ich zakładania, tak aby pobudzać tworzenie miejsc pracy;

Sprawowanie władzy, demokracja, prawa człowieka i wsparcie reform instytucjonalnych:

- f) propagowanie i ochrona podstawowych wolności oraz praw człowieka, umacnianie demokracji, praworządności, dostępu do wymiaru sprawiedliwości i dobrych rządów, w tym działania służące zwalczaniu korupcji, między innymi poprzez budowanie zdolności i wzmacnianie ram instytucjonalnych i prawnych, w szczególności w dziedzinie administracji krajowej, opracowanie i wprowadzanie w życie polityk oraz zarządzanie finansami publicznymi oraz krajowymi zasobami w przejrzysty sposób;
- g) wspieranie aktywnego społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego reprezentujących ludność żyjącą w ubóstwie, oraz działanie na rzecz dialogu obywatelskiego, uczestnictwa i pojednania, a także wspieranie rozwoju instytucjonalnego;
- h) stwarzanie korzystnych warunków współpracy oraz reform polityki w dziedzinie bezpieczeństwa i wymiaru sprawiedliwości, szczególnie w kwestiach dotyczących azylu i migracji, zwalczania handlu narkotykami i innych rodzajów nielegalnego handlu — w tym handlu ludźmi — korupcji oraz prania pieniędzy;
- i) stwarzanie korzystnych warunków współpracy z krajami partnerskimi oraz reform polityki w dziedzinie migracji i azylu, a także propagowanie inicjatyw związanych z budowaniem zdolności, aby zapewnić określenie i wprowadzanie w życie polityk migracyjnych sprzyjających rozwojowi w celu wyeliminowania pierwotnych przyczyn migracji;

▼B

- j) wspieranie skutecznej wielostronności, w szczególności poprzez przestrzeganie i skuteczne wprowadzanie w życie prawa międzynarodowego i umów wielostronnych dotyczących rozwoju;

Handel i integracja regionalna:

- k) wspieranie krajów i regionów partnerskich w handlu, inwestycjach i integracji regionalnej, w tym pomoc fachowa i budowanie zdolności w zakresie opracowywania i wprowadzania w życie racjonalnych polityk handlowych, działania na rzecz lepszych warunków dla przedsiębiorczości, racjonalnych polityk gospodarczych i finansowych oraz rozwoju sektora prywatnego, tak aby kraje i regiony partnerskie mogły czerpać korzyści z integracji z gospodarką światową, a także w celu wspierania sprawiedliwości społecznej oraz wzrostu służącego ubogim;
- l) wsparcie na rzecz przystępowania do Światowej Organizacji Handlu (WTO) oraz wprowadzania w życie porozumień WTO, poprzez pomoc techniczną oraz budowanie zdolności, w szczególności wprowadzanie w życie Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (Porozumienie TRIPS), zwłaszcza w obszarze zdrowia publicznego;
- m) wspieranie współpracy gospodarczej i handlowej oraz zacieśnianie stosunków inwestycyjnych między Wspólnotą a krajami i regionami partnerskimi, w tym poprzez działania propagujące oraz zapewniające, by podmioty prywatne, w tym lokalne i europejskie firmy, przyczyniały się do społecznie odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, w tym do respektowania podstawowych standardów pracy określonych przez Międzynarodową Organizację Pracy (MOP), oraz poprzez działania promujące lokalne budowanie zdolności;

Środowisko oraz zrównoważony rozwój zasobów naturalnych:

- n) promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez ochronę środowiska i zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym ochronę różnorodności biologicznej, oraz lasów, w tym działania na rzecz zachowania lasów i zrównoważonego gospodarowania lasami z aktywnym udziałem społeczności lokalnych i ludności zależnej od lasów;
- o) wspieranie poprawy środowiska miejskiego;
- p) propagowanie zrównoważonych wzorów produkcji i konsumpcji oraz bezpiecznego i zrównoważonego gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami, z uwzględnieniem ich wpływu na zdrowie;
- q) zapewnienie przestrzegania oraz wspieranie wprowadzania w życie międzynarodowych porozumień dotyczących środowiska, takich jak konwencja o różnorodności biologicznej, konwencja ONZ w sprawie zwalczania pustoszczenia i ramowa konwencja ONZ w sprawie zmian klimatu zgodnie z planem działania UE w zakresie zmian klimatu, oraz ich protokołami i wszelkimi późniejszymi zmianami;
- r) rozwijanie zdolności w zakresie gotowości do podejmowania działań w sytuacjach nadzwyczajnych oraz zapobiegania klęskom żywiołowym;

Woda i energia:

- s) wspieranie zrównoważonego zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi ze szczególnym naciskiem na powszechny dostęp do bezpiecznej wody pitnej oraz urządzeń sanitarnych, zgodnie z Milenijnymi Celami Rozwoju, a także na zrównoważone i wydajne wykorzystywanie zasobów wodnych, w tym w celach rolniczych i przemysłowych;

▼B

- t) stwarzanie korzystnych warunków dla szerszego zastosowania zrównoważonych technologii energetycznych;

Infrastruktura, łączność i transport:

- u) przyczynianie się do rozwoju infrastruktury gospodarczej, w tym wspieranie integracji regionalnej, oraz działanie na rzecz szerszego zastosowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych;

Rozwój obszarów wiejskich, zagospodarowanie przestrzenne, rolnictwo oraz bezpieczeństwo żywnościowe:

- v) wspieranie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, w tym decentralizacji i umacniania ich pozycji, w szczególności w celu zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego;

Sytuacje pokryzysowe oraz państwa niestabilne:

- w) krótko- i długofalowa odbudowa i odnowa regionów i krajów dotkniętych konfliktami, katastrofami spowodowanymi przez człowieka i klęskami żywiołowymi, w tym wspieranie działań dotyczących rozminowywania, demobilizacji i reintegracji, z jednoczesnym zapewnieniem ciągłości pomiędzy fazą pomocy, fazą odbudowy i fazą rozwoju, zgodnie z art. 2 ust. 6, biorąc pod uwagę kompetencje Wspólnoty i jej państw członkowskich;
- x) prowadzenie średnio- i długookresowych działań mających na celu zapewnienie samowystarczalności i integracji lub reintegracji przesiedleńców, zapewniając realizację zintegrowanego i spójnego podejścia do pomocy humanitarnej, odbudowy, pomocy przesiedleńcom oraz do współpracy na rzecz rozwoju. Działania Wspólnoty ułatwiają przejście od etapu sytuacji nadzwyczajnej do fazy rozwoju, wspierając społeczno-ekonomiczną integrację lub reintegrację osób dotkniętych przesiedleniami, jak i sprzyjają ustanowieniu lub wzmocnieniu struktur demokratycznych oraz roli ludności w procesie rozwoju;
- y) w państwach niestabilnych lub znajdujących się w stanie upadku — wspieranie świadczenia podstawowych usług oraz tworzenia działających zgodnie z prawem, skutecznych i prężnych instytucji publicznych;
- z) stawianie czoła wspólnym dla Wspólnoty i jej partnerów wyzwaniom, które są związane z rozwojem, w szczególności wspieranie dialogów sektorowych, wprowadzania w życie umów dwustronnych oraz inne obszary działania objęte zakresem zastosowania niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 6

Ameryka Łacińska

Pomoc wspólnotowa dla Ameryki Łacińskiej wspiera działania zgodne z art. 5 oraz z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i ogólnymi zasadami niniejszego rozporządzenia. Uwzględniając specyfikę Ameryki Łacińskiej, szczególna uwaga poświęcana jest następującym obszarom współpracy:

- a) propagowanie spójności społecznej jako wspólnego celu i polityki priorytetowej w stosunkach Wspólnota — Ameryka Łacińska, umożliwiającego zwalczanie ubóstwa, nierówności oraz marginalizacji. Szczególną uwagę poświęca się polityce związanej z opieką społeczną i polityce podatkowej, skutecznym inwestycjom w tworzenie liczniejszych i lepszych miejsc pracy, politykom walki z dyskryminacją oraz zwalczania produkcji i zażywania narkotyków, a także handlu nimi, jak również poprawie poziomu podstawowych usług społecznych, w szczególności tych związanych z ochroną zdrowia i edukacją;

▼B

- b) zachęcanie do bardziej intensywnej integracji regionalnej, w tym poprzez wspieranie różnych procesów integracji regionalnej oraz do tworzenia połączeń między infrastrukturami sieciowymi, z jednoczesnym zapewnieniem komplementarności z działaniami wspieranymi przez Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) i inne instytucje;
- c) wspieranie wzmocnienia dobrych rządów oraz instytucji publicznych, a także ochrony praw człowieka, w tym praw dziecka i praw ludności autochtonicznej;
- d) wspieranie procesu tworzenia obszaru szkolnictwa wyższego wspólnego dla UE i Ameryki Łacińskiej;
- e) propagowanie wszystkich wymiarów zrównoważonego rozwoju ze szczególnym naciskiem na ochronę lasów oraz różnorodności biologicznej.

*Artykuł 7***Azja**

Pomoc wspólnotowa dla Azji wspiera działania zgodne z art. 5 oraz z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i zasadami ogólnymi niniejszego rozporządzenia. Uwzględniając specyfikę Azji, szczególna uwaga poświęcana jest następującym obszarom współpracy:

- a) dążenie do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju w dziedzinie zdrowia — w tym dotyczących HIV/AIDS — oraz edukacji, w tym poprzez dialog polityczny dotyczący reformy tych sektorów;
- b) rozwiązywanie problemów związanych ze sprawowaniem rządów — w szczególności w krajach niestabilnych — aby wesprzeć tworzenie instytucji publicznych działających zgodnie z prawem, skutecznych i preżnych, a także aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i aby zwiększyć ochronę praw człowieka, w tym praw dziecka;
- c) zachęcanie do większej integracji i współpracy regionalnej poprzez wspieranie różnych procesów integracji regionalnej oraz dialogu regionalnego;
- d) działania na rzecz kontroli epidemii oraz chorób odzwierzęcych, a także na rzecz odbudowy dotkniętych nimi obszarów;
- e) propagowanie wszystkich wymiarów trwałego rozwoju ze szczególnym naciskiem na ochronę lasów oraz różnorodności biologicznej;
- f) zwalczanie produkcji i zażywania narkotyków, a także handlu nimi oraz innych rodzajów nielegalnego handlu.

*Artykuł 8***Azja Środkowa**

Pomoc wspólnotowa dla Azji Środkowej wspiera działania zgodne z art. 5 oraz z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i zasadami ogólnymi niniejszego rozporządzenia. Uwzględniając specyfikę Azji Środkowej, szczególna uwaga poświęcana jest następującym obszarom współpracy:

- a) działania na rzecz reform konstytucyjnych oraz zbliżenia się do Wspólnoty pod względem przepisów ustawowych, administracyjnych i wykonawczych, w tym umacnianie krajowych instytucji i organów odpowiedzialnych za skuteczne wprowadzanie w życie polityk w dziedzinach objętych umowami o partnerstwie i współpracy, takich jak organy wyborcze, parlamenty, a także działanie na rzecz reformy administracji publicznej oraz zarządzania finansami publicznymi;

▼B

- b) działania na rzecz rozwoju gospodarki rynkowej oraz przystępowania krajów partnerskich do WTO, a jednocześnie rozwiązywanie kwestii społecznych związanych z okresem przejściowym;
- c) wspieranie skutecznej ochrony granic oraz współpracy transgranicznej w celu działania na rzecz trwałego rozwoju gospodarczego, społecznego i w dziedzinie środowiska w regionach przygranicznych;
- d) zwalczanie produkcji i zażywania narkotyków, a także handlu nimi oraz innych rodzajów nielegalnego handlu;
- e) walka z HIV/AIDS;
- f) działania na rzecz współpracy regionalnej, regionalnego dialogu i integracji, w tym z państwami objętymi rozporządzeniem (WE) nr 1638/2006 oraz innymi instrumentami wspólnotowymi, a w szczególności propagowanie współpracy w dziedzinie ochrony środowiska — dotyczącej zwłaszcza wody i warunków sanitarnych, edukacji, energii i transportu, w tym w kwestii zapewnienia bezpieczeństwa międzynarodowych dostaw energii oraz operacji transportu, w zakresie wzajemnych połączeń, sieci i ich operatorów, odnawialnych źródeł energii oraz efektywnego wykorzystywania energii.

*Artykuł 9***Bliski Wschód**

Pomoc wspólnotowa dla Bliskiego Wschodu wspiera działania zgodne z art. 5 oraz z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i zasadami ogólnymi niniejszego rozporządzenia. Uwzględniając specyfikę Bliskiego Wschodu, szczególna uwaga poświęcana jest następującym obszarom współpracy:

- a) działania na rzecz spójności społecznej mające na celu zapewnienie sprawiedliwości społecznej — w szczególności w związku z wykorzystywaniem rodzimych zasobów naturalnych — oraz równości politycznej, szczególnie poprzez promowanie praw człowieka, w tym także równości płci;
- b) promowanie zróżnicowania gospodarczego, rozwoju gospodarki rynkowej oraz przystępowania krajów partnerskich do WTO;
- c) promowanie współpracy regionalnej, regionalnego dialogu i integracji, w tym z państwami objętymi rozporządzeniem (WE) nr 1638/2006 oraz innymi instrumentami Wspólnoty, za pomocą wspierania wysiłków na rzecz integracji w ramach regionu, np. w dziedzinie gospodarki, energii, transportu i w sprawach dotyczących uchodźców;
- d) wspieranie zawierania umów międzynarodowych oraz skutecznego wprowadzania w życie przepisów prawa międzynarodowego, w szczególności rezolucji ONZ oraz konwencji wielostronnych;
- e) rozwiązywanie problemów związanych ze sprawowaniem rządów — w szczególności w krajach niestabilnych — aby wesprzeć tworzenie instytucji publicznych działających zgodnie z prawem, skutecznych i prężnych, a także aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego oraz aby zwiększyć ochronę praw człowieka, w tym praw dziecka;

Artykuł 10

Republika Południowej Afryki

Pomoc wspólnotowa dla Republiki Południowej Afryki wspiera działania zgodne z art. 5 oraz z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i zasadami ogólnymi niniejszego rozporządzenia. Uwzględniając specyfikę Republiki Południowej Afryki, szczególna uwaga poświęcana jest następującym obszarom współpracy:

- a) wspieranie umacniania społeczeństwa demokratycznego, dobrych rządów i przestrzegania zasad państwa prawnego i przyczynianie się do stabilności i integracji regionalnej i kontynentalnej;
- b) zapewnienie wsparcia działań dostosowawczych związanych z ustanawianiem w regionie stref wolnego handlu na podstawie umowy w sprawie handlu, rozwoju i współpracy między Wspólnotą a Republiką Południowej Afryki⁽¹⁾, a także na podstawie innych uzgodnień regionalnych;
- c) wspieranie walki z ubóstwem, nierównością i wykluczeniem, między innymi przez zaspokajanie podstawowych potrzeb tych społeczności, które w przeszłości znajdowały się w niekorzystnej sytuacji;
- d) problem pandemii HIV/AIDS i jej wpływu na społeczeństwo Republiki Południowej Afryki.

Artykuł 11

Programy tematyczne

1. Program tematyczny ma charakter uzupełniający w stosunku do programów, o których mowa w art. 5–10, i obejmuje określony obszar działań, leżący w sferze zainteresowań grupy krajów partnerskich i niezależny od czynników geograficznych, lub działania związane ze współpracą, które są skierowane do różnych regionów lub grup krajów partnerskich, lub też działania międzynarodowe niezależne od czynników geograficznych.

2. Zgodne z ogólnym celem i zakresem zastosowania oraz celami i zasadami ogólnymi niniejszego rozporządzenia działania podejmowane w ramach programów tematycznych wnoszą wartość dodaną oraz stanowią uzupełnienie działań finansowanych w ramach programów geograficznych i są z nimi spójne. W odniesieniu do tych działań zastosowanie mają następujące zasady:

- a) cele polityki wspólnotowej nie mogą zostać w stosowny i skuteczny sposób osiągnięte za pomocą programów geograficznych i program tematyczny jest wprowadzany w życie przez organizację pośredniczącą lub za jej pomocą, tj. organizacje pozarządowe, inne podmioty niepaństwowe, organizacje międzynarodowe lub mechanizmy wielostronne. Obejmuje to inicjatywy ogólnosiękatowe wspierające Milenijne Cele Rozwoju, trwały rozwój lub ogólnosiękatowe dobra publiczne, a także działania w państwach członkowskich i państwach przystępujących na zasadzie odstępstwa od art. 24, zgodnie z tym, co przewiduje stosowny program tematyczny,

lub

- b) działania mają następujący charakter:

- działania multiregionalne lub przekrojowe, w tym projekty pilotażowe i innowacyjne polityki;
- działania podejmowane w przypadku braku porozumienia w sprawie działania z rządem lub rządami partnerskimi;

⁽¹⁾ Umowa w sprawie handlu, rozwoju i współpracy między Wspólnotą Europejską i jej Państwami Członkowskimi, z jednej strony, a Republiką Południowej Afryki, z drugiej strony (Dz.U. L 311 z 4.12.1999, str. 3).

▼B

- działania istotne ze względu na cel konkretnego programu tematycznego, stosowne do priorytetów Wspólnoty w dziedzinie polityki, międzynarodowych obowiązków lub zobowiązań Wspólnoty;
- w stosownych przypadkach — działania podejmowane, gdy program geograficzny nie istnieje lub gdy został zawieszony.

*Artykuł 12***Inwestowanie w ludzi**

1. Celem pomocy wspólnotowej udzielanej w ramach programu tematycznego „Inwestowanie w ludzi” jest wspieranie działań w obszarach mających bezpośredni wpływ na standard życia i dobrobyt ludności, zdefiniowane poniżej, oraz koncentrujących się na krajach najbiedniejszych i najmniej rozwiniętych oraz na grupach społeczeństwa znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji.

2. Aby osiągnąć cel, o którym mowa w ust.1, i zgodnie z art. 11 w programie uwzględnia się następujące obszary działania:

a) Zdrowie dla wszystkich:

(i) walka z chorobami związanymi z ubóstwem, koncentrująca się na najbardziej zakaźnych chorobach zgodnie z tym, co przewiduje europejski program przeciwdziałania HIV/AIDS, malarii i gruźlicy, w szczególności:

- zwiększenie przystępności cenowej kluczowych farmaceutyków i badań diagnostycznych tych trzech chorób zgodnie z postanowieniami porozumienia TRIPS, jak wyjaśniono w Deklaracji w sprawie porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego z Ad-Dauha,
- zachęcanie do publicznego i prywatnego inwestowania w badania i rozwój nowych metod leczenia, nowych leków, w szczególności szczepionek, środków bakteriobójczych i innowacyjnych metod leczenia,
- wspieranie ogólnościatowych inicjatyw koncentrujących się na głównych chorobach zakaźnych w kontekście zmniejszania ubóstwa, w tym Światowego Funduszu na rzecz Walki z HIV/AIDS, Gruźlicą i Malarią;

(ii) zgodnie z zasadami uzgodnionymi w ramach ICPD oraz ICPD + 5 działania wspierające poprawę zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego w krajach rozwijających się oraz mające na celu zapewnienie poszanowania praw kobiet, mężczyzn i nieletnich do dobrego zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz zapewnienie pomocy finansowej oraz odpowiedniej wiedzy fachowej w celu propagowania kompleksowego podejścia do — oraz uznania — zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz związanych z nim praw zdefiniowanych w programie działania ICPD, w tym bezpiecznego macierzyństwa oraz powszechnego dostępu do kompleksowej, bezpiecznej i rzetelnej opieki w dziedzinie zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego oraz usług, zaopatrzenia, edukacji i informacji w tym zakresie, włączając w to informacje dotyczące wszelkich metod planowania rodziny, w tym:

- zmniejszenie współczynników śmiertelności i zachorowalności matek, ze szczególnym uwzględnieniem krajów i populacji, w których współczynniki te są najwyższe;

▼B

(iii) poprawa równego dostępu do służby zdrowia, towarów i usług zdrowotnych poprzez wspieranie:

- interwencji mających na celu rozwiązywanie problemów związanych z brakiem personelu w opiece zdrowotnej,
- systemów informacji dotyczących zdrowia ze zdolnością do tworzenia, pomiaru i analizy niezagregowanych danych dotyczących skuteczności działań, tak aby zapewnić lepsze wyniki w zakresie zdrowia i rozwoju oraz trwałość systemów dostaw;
- szerszego objęcia szczepieniami ochronnymi oraz propagowania dostępności i dostępu do istniejących lub nowych szczepionek;
- uczciwych mechanizmów finansowania powszechnego dostępu do służby zdrowia;

(iv) utrzymywanie zrównoważonego podejścia do zapobiegania, leczenia i opieki, nadając priorytet profilaktyce przy uznaniu, że jej skuteczność wzrasta, jeżeli jest połączona z leczeniem i opieką.

b) Edukacja, wiedza i umiejętności:

- (i) poświęcenie szczególnej uwagi działaniom podejmowanym w kontekście Milenijnych Celów Rozwoju na rzecz zapewnienia do 2015 r. powszechnego nauczania na poziomie podstawowym oraz realizacji ram działania z Dakaru dotyczących Edukacji dla wszystkich;
- (ii) szkolnictwo podstawowe, średnie i wyższe oraz kształcenie zawodowe i szkolenia — lepszy dostęp do edukacji dla wszystkich dzieci oraz coraz lepszy dostęp dla kobiet i mężczyzn w każdym wieku w celu poszerzania wiedzy, umiejętności i zwiększenia szans na rynku pracy, co sprzyja aktywnym postawom obywatelskim i samorealizacji w perspektywie całego życia;
- (iii) propagowanie szkolnictwa podstawowego wysokiej jakości, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dostęp do programów edukacyjnych dla dziewcząt, dzieci z obszarów objętych konfliktami oraz dzieci z marginalizowanych i bardziej wrażliwych grup społecznych; działanie na rzecz obowiązkowego i bezpłatnego nauczania do 15 roku życia w celu zwalczania wszelkich form pracy dzieci;
- (iv) rozwijanie sposobów mierzenia wyników nauczania w celu lepszej oceny jakości kształcenia, szczególnie w zakresie umiejętności czytania i pisania oraz umiejętności liczenia i podstawowych umiejętności życiowych;
- (v) promowanie harmonizacji i ujednolicenia działań darczyńców na rzecz promowania powszechnego, obowiązkowego i bezpłatnego szkolnictwa wysokiej jakości poprzez inicjatywy międzynarodowe lub inicjatywy z udziałem kilku krajów;
- (vi) wspieranie zintegrowanego społeczeństwa opartego na wiedzy oraz przyczynianie się do zmniejszenia „przepaści cyfrowej”, a także uzupełnienia braków w wiedzy i informacjach;
- (vii) poprawa poziomu wiedzy i innowacji poprzez naukę i technikę, jak również rozwój sieci komunikacji elektronicznej oraz dostęp do nich w celu poprawy wzrostu społeczno-ekonomicznego i zrównoważonego rozwoju w powiązaniu z międzynarodowym wymiarem polityki badawczej UE.

▼B

c) Równość płci:

- (i) propagowanie równości płci oraz praw kobiet, wprowadzanie w życie ogólnościowych zobowiązań określonych w pekińskiej deklaracji i platformie działania oraz w Konwencji ONZ w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet; działania te obejmują:
 - wspieranie programów przyczyniających się do osiągnięcia celów pekińskiej platformy działania ze szczególnym naciskiem na równość płci w administracji oraz przedstawicielstwie politycznym i społecznym oraz inne działania wzmacniające pozycję kobiet,
 - wzmocnienie instytucjonalnych i operacyjnych zdolności kluczowych zainteresowanych stron, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, organizacji i zrzeszeń kobiet w ich staraniach na rzecz propagowania równości płci oraz umacniania pozycji ekonomicznej i społecznej, w tym tworzenie sieci kontaktów Północ-Południe i Południe-Południe oraz ich popieranie,
 - zawarcie aspektu płci w monitorowaniu i budowaniu zdolności w statystyce poprzez wspieranie rozwoju i upowszechniania danych oraz wskaźników w podziale na płeć, jak również danych i wskaźników dotyczących równości płci,
 - zmniejszenie poziomu analfabetyzmu wśród dorosłych, ze szczególnym naciskiem na umiejętności czytania i pisania wśród kobiet,
 - działania skierowane przeciwko przemocy wobec kobiet.

d) Inne aspekty rozwoju ludzkiego i społecznego:

(i) kultura:

- działanie na rzecz dialogu międzykulturowego, różnorodności kulturowej oraz poszanowania jednakowej wartości wszystkich kultur;
- działanie na rzecz współpracy międzynarodowej w celu pobudzania udziału przemysłu związanego z kulturą we wzroście gospodarczym w krajach rozwijających się, tak aby w pełni wykorzystać jego potencjał do walki z ubóstwem, w tym znalezienie rozwiązań kwestii związanych z dostępem do rynku oraz prawami własności intelektualnej;
- propagowanie poszanowania społecznych, kulturowych i duchowych wartości ludności autochtonicznej oraz mniejszości w celu zwiększenia równości i sprawiedliwości w społeczeństwach wieloetnicznych zgodnie z powszechnymi prawami człowieka, które przysługują każdemu człowiekowi, w tym ludności autochtonicznej i osobom należącym do mniejszości;
- wspieranie kultury jako obiecującego sektora gospodarki z punktu widzenia rozwoju i wzrostu.

(ii) Zatrudnienie i spójność społeczna:

- działanie na rzecz zintegrowanego podejścia społecznego i gospodarczego, w tym działanie na rzecz produktywnych miejsc pracy, godnej pracy dla wszystkich, spójności społecznej, rozwoju zasobów ludzkich, sprawiedliwości, zabezpieczeń społecznych oraz sporządzenie strukturalnego zapisu kwestii związanych z zatrudnieniem w szarej strefie i poprawa jakości miejsc pracy w szarej strefie, a także przyznanie uprawnień związkom pracowników, zgodnie z zasadami stosownych konwencji MOP oraz z międzynarodowymi zobowiązaniami Wspólnoty w tych obszarach;

▼B

- propagowanie agendy „godna praca dla wszystkich” jako uniwersalnego celu, w tym poprzez ogólnościowe i inne inicjatywy obejmujące kilka krajów w celu wprowadzania w życie uzgodnionych na poziomie międzynarodowym podstawowych standardów pracy MOP, oceny wpływu handlu na godną pracę, zrównoważonych i odpowiednich mechanizmów na rzecz sprawiedliwego finansowania i skutecznego działania systemów ochrony socjalnej oraz ich szerszego zasięgu;
- wspieranie inicjatyw na rzecz propagowania poprawy warunków pracy, jak również dostosowania do liberalizacji handlu, uwzględniając aspekt zatrudnienia w politykach na rzecz rozwoju w celu rozpowszechniania europejskich wartości społecznych;
- pomoc w propagowaniu pozytywnego społecznego wymiaru globalizacji oraz doświadczeń UE;

(iii) Młodzież i dzieci:

- zwalczanie wszelkich form pracy dzieci, handlu dziećmi i przemocy wobec dzieci oraz propagowanie polityk, które uwzględniają czynniki, na jakie dzieci i młodzież są szczególnie narażone, a także szczególny potencjał dzieci i młodzieży, ochronę ich praw i interesów, edukację, zdrowie, środki utrzymania, poczynając od kwestii aktywnego uczestnictwa dzieci i młodzieży oraz umacniania ich pozycji;
- sprawienie, by kraje rozwijające się zwracały większą uwagę na formułowanie polityk korzystnych dla młodzieży i dzieci, a także zwiększanie zdolności tych krajów do podejmowania działań w tym zakresie;
- popieranie konkretnych strategii i działań dotyczących rozwiązania określonych problemów i wyzwań dotyczących młodzieży i dzieci oraz uwzględnianie dobra młodzieży i dzieci przy podejmowaniu wszelkich stosownych działań. Należy zapewnić uczestnictwo dzieci i młodzieży;
- wykorzystanie pozycji Wspólnoty jako głównego — spośród instytucji międzynarodowych — darczyńcy oficjalnej pomocy rozwojowej w celu ponaglenia wielostronnych darczyńców do wywarcia nacisku na tworzenie polityk w celu eliminowania najgorszych form pracy dzieci, w szczególności pracy niebezpiecznej, mając na względzie działanie na rzecz skutecznego likwidowania wszelkich form pracy dzieci, zwalczanie handlu dziećmi i przemocy wobec dzieci, jak również propagowanie roli dzieci i młodzieży jako podmiotów w rozwoju.

*Artykuł 13***Środowisko i zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi, w tym energią**

1. Celem programu tematycznego dotyczącego środowiska i zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi — w tym wodą i energią — jest włączenie wymogów dotyczących ochrony środowiska do wspólnotowej polityki rozwoju oraz pozostałych polityk zewnętrznych, które związane są ze środowiskiem, oraz wspieranie propagowania na zewnątrz polityk wspólnotowych związanych ze środowiskiem i energią dla wspólnego dobra Wspólnoty oraz krajów i regionów partnerskich.

▼B

2. Aby osiągnąć cel, o którym mowa w ust.1, i zgodnie z art. 11 w programie uwzględnia się następujące obszary działania:

- a) podejmowanie, na wczesnym etapie, prac na rzecz wspierania krajów rozwijających się w realizacji Milenijnych Celu Rozwoju dotyczącego równowagi środowiska naturalnego poprzez budowanie w krajach rozwijających się zdolności w zakresie uwzględniania polityk dotyczących środowiska naturalnego, wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego, władz lokalnych oraz platform konsultacyjnych, monitorowanie i ocena stanu środowiska, opracowywanie innowacyjnych koncepcji i programów partnerskich, aby dzielić się doświadczeniami oraz zacieśniać współpracę w tych obszarach z kluczowymi państwami;
- b) działanie na rzecz wprowadzania w życie inicjatyw wspólnotowych oraz zobowiązań uzgodnionych na poziomie międzynarodowym i regionalnym lub zobowiązań o charakterze transgranicznym poprzez wspieranie zrównoważonego rozwoju, w tym w formie działań w zakresie rozwiązania problemów dotyczących obecnych i przyszłych zmian klimatu, różnorodności biologicznej, procesu pustoszczenia lasów, degradacji gleby, rybołówstwa i zasobów morskich, zgodności z normami ochrony środowiska (dla produktów i procesów produkcyjnych), należytego gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami, zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza, zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz migracji związanej ze środowiskiem. Obejmuje to również starania na rzecz propagowania właściwego gospodarowania lasami i walki z nielegalnym wyrębem, w szczególności poprzez FLEGT, oraz działania innowacyjne na rzecz ochrony i zrównoważonego gospodarowania lasami z aktywnym udziałem społeczności lokalnych i ludności zależnej od lasów.

W odniesieniu do wody, program tematyczny będzie mieć na celu ustanowienie ram długoterminowej ochrony zasobów wodnych i propagowanie zrównoważonego wykorzystania wody poprzez wsparcie koordynacji polityki;

- c) lepsza integracja celów dotyczących ochrony środowiska poprzez wspieranie prac metodologicznych, zwiększanie specjalistycznego wsparcia w zakresie środowiska dla prac związanych z kierunkami polityk, działań integracyjnych i innowacyjnych Wspólnoty oraz propagowania spójności;
- d) lepsze gospodarowanie środowiskiem oraz wspieranie rozwoju międzynarodowej polityki poprzez dążenie do spójności między problematyką środowiska a pozostałymi filarami międzynarodowych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz poprzez wspieranie regionalnego i międzynarodowego monitoringu i oceny środowiska, zapewnianie dodatkowego wsparcia sekretariatom wielostronnych porozumień dotyczących ochrony środowiska, propagowanie skutecznych środków mających na celu przestrzeganie i egzekwowanie wielostronnych porozumień dotyczących środowiska — w tym przez budowanie potencjału instytucjonalnego, wspieranie międzynarodowych organizacji i procesów, wspieranie społeczeństwa obywatelskiego i ośrodków analityczno-doradczych polityk — oraz zwiększanie skuteczności negocjacji międzynarodowych;
- e) wspieranie zrównoważonych możliwości energetycznych w krajach i regionach partnerskich dzięki uwzględnianiu zrównoważonych źródeł energii w planach i strategiach rozwoju, rozwijanie wsparcia instytucjonalnego i pomocy technicznej, tworzenie korzystnych ram prawnych i politycznych mających na celu przekonanie kolejnych przedsiębiorców i inwestorów do angażowania się w dziedzinę odnawialnych źródeł energii, wzmocnienie roli energii jako sposobu generowania dochodów dla ludzi ubogich, propagowanie innowacyjnych koncepcji finansowania oraz zachęcanie do współpracy regionalnej w wymienionych obszarach pomiędzy rządami, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym. Wspólnotowe działania strategiczne będą w szczególności zachęcać do wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, zwiększenia efektywnego wykorzystania energii oraz opracowania odpowiednich ram prawnych dotyczących energii w zainteresowanych krajach i regionach oraz zastąpienia szczególnie szkodliwych źródeł energii przez inne mniej szkodliwe.

▼B*Artykuł 14***Podmioty niepaństwowe i władze lokalne w procesie rozwoju**

1. Celem programu tematycznego dotyczącego podmiotów niepaństwowych i władz lokalnych w procesie rozwoju jest współfinansowanie inicjatyw proponowanych lub realizowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz władze lokalne Wspólnoty i krajów partnerskich w dziedzinie rozwoju. Co najmniej 85 % finansowania przewidzianego w tym programie tematycznym jest przydzielane podmiotom niepaństwowym. Program jest wprowadzany w życie zgodnie z celami niniejszego rozporządzenia oraz w celu zwiększenia zdolności podmiotów niepaństwowych i władz lokalnych w procesie kształtowania polityki, tak aby:

a) promować integracyjne i samostanowiące społeczeństwo w celu:

- (i) działania na rzecz ludności nie mającej dostępu do podstawowych usług i zasobów oraz wyłączonej z procesów kształtowania polityki,
- (ii) wzmocnienia potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych w krajach partnerskich w celu ułatwienia im udziału w określaniu i wprowadzaniu w życie strategii zmniejszania ubóstwa i strategii zrównoważonego rozwoju,
- (iii) ułatwienia współdziałania pomiędzy podmiotami państwowymi i niepaństwowymi w różnych kontekstach i wspierania rosnącej roli władz lokalnych w procesie decentralizacji;

b) podnosić poziom wiedzy społeczeństwa europejskiego o kwestiach dotyczących rozwoju oraz mobilizować we Wspólnocie i państwach przystępujących aktywne wsparcie publiczne na rzecz zmniejszania ubóstwa oraz na rzecz strategii zrównoważonego rozwoju w krajach partnerskich, na rzecz uczciwszych relacji pomiędzy krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się, oraz zwiększyć w tych celach rolę społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych;

c) zwiększyć skuteczność współpracy, wspierać synergie oraz ułatwiać zorganizowany dialog pomiędzy sieciami społeczeństwa obywatelskiego i stowarzyszeniami władz lokalnych, w ramach organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz z instytucjami Wspólnoty.

2. Aby osiągnąć cel, o którym mowa w ust.1, i zgodnie z art. 11 w programie uwzględnia się następujące obszary działania:

a) działania w krajach i regionach rozwijających się:

- (i) umacniające uczestnictwo społeczeństwa w rozwoju i procesach oraz zaangażowanie wszystkich podmiotów, szczególnie grup wrażliwych i zmarginalizowanych;
- (ii) wspierające procesy rozwoju potencjału właściwych podmiotów na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym;
- (iii) propagujące procesy wzajemnego zrozumienia;
- (iv) ułatwiające aktywne zaangażowanie obywateli w procesy rozwoju oraz zwiększające ich zdolności do podejmowania działań;

▼B

b) podnoszenie powszechnej wiedzy o zagadnieniach dotyczących rozwoju oraz propagowanie kształcenia na rzecz rozwoju we Wspólnocie i w krajach przystępujących w celu ugruntowania polityki rozwoju w społeczeństwach europejskich, uzyskania większego poparcia publicznego we Wspólnocie i państwach przystępujących na rzecz działań przeciwko ubóstwu oraz na rzecz uczciwszych relacji pomiędzy krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się, rozszerzania we Wspólnocie wiedzy na temat spraw i trudności, przed którymi stają kraje rozwijające się i ich społeczeństwa, oraz propagowania społecznego wymiaru globalizacji;

c) koordynacja działań oraz komunikacja między społeczeństwem obywatelskim a sieciami władz lokalnych, w ramach ich organizacji oraz między różnymi zainteresowanymi stronami biorącymi udział w europejskiej i ogólnoswiatowej debacie publicznej na temat rozwoju.

3. Wspieranie władz lokalnych w krajach partnerskich prowadzone jest zazwyczaj na podstawie krajowych dokumentów strategicznych, chyba że nie zapewniają one stosownego wsparcia, w szczególności w sytuacjach takich jak trudne partnerstwa, państwa niestabilne lub sytuacje pokonfliktowe.

Przy wyliczaniu kwoty współfinansowania przez Wspólnotę wsparcia dla władz lokalnych i ich stowarzyszeń uwzględnia się możliwy wkład tych władz we współfinansowanie.

*Artykuł 15***Bezpieczeństwo żywnościowe**

1. Celem programu tematycznego dotyczącego bezpieczeństwa żywnościowego jest zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego najbardziej wrażliwych grup ludności oraz przyczynienie się do realizacji Milenijnych Celów Rozwoju w zakresie likwidacji ubóstwa i głodu za pomocą zestawu działań zapewniających ogólną spójność, wzajemne uzupełnianie się oraz ciągłość działań wspólnotowych, w tym w fazie przejściowej między otrzymywaniem pomocy humanitarnej a fazą rozwoju.

2. Aby osiągnąć cel, o którym mowa w ust. 1, i zgodnie z art. 11 w programie uwzględnia się następujące obszary działania:

- a) udział w dostarczaniu międzynarodowych dóbr publicznych, w szczególności badań i innowacji technologicznych zorientowanych na potrzeby ludności ubogiej, a także rozwijanie zdolności, współpraca naukowa i techniczna oraz projekty partnerskie Południe-Południe i Południe-Północ;
- b) wspieranie programów światowych, kontynentalnych i regionalnych, które w szczególności:
 - (i) wspierają informowanie dotyczące bezpieczeństwa żywnościowego i wczesne ostrzeganie;
 - (ii) wspierają bezpieczeństwo żywnościowe w określonych obszarach, takich jak rolnictwo, w tym formułowanie regionalnych polityk rolnych oraz dostęp do gruntów, handel produktami rolnymi, gospodarowanie zasobami naturalnymi;
 - (iii) propagują, wzmacniają i uzupełniają krajowe strategie bezpieczeństwa żywnościowego i likwidacji ubóstwa w perspektywie krótko- średnio- i długoterminowej; oraz
 - (iv) wspierają tworzenie sieci kontaktów między ekspertami w dziedzinie tej polityki oraz podmiotami niepaństwowymi w celu wspierania ogólnoswiatowego planu działań na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego;

▼B

- c) popieranie planu działań na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego oraz postępy w jego realizacji. Wspólnota nadal podejmuje kluczowe kwestie związane z bezpieczeństwem żywnościowym w ramach międzynarodowej debaty oraz działa na rzecz harmonizacji, spójności oraz dopasowywania polityk i sposobów dostarczania pomocy przez partnerów działających w obszarze rozwoju oraz przez darczyńców. Należy w szczególności zintensyfikować propagowanie roli społeczeństwa obywatelskiego w sprawach związanych z bezpieczeństwem żywnościowym.
- d) znalezienie rozwiązań dla kwestii braku bezpieczeństwa żywnościowego w sytuacjach wyjątkowych, związanych okresem przejściowym i niestabilnością aparatu państwowego, co jest istotnym ogniwem łączącym fazy otrzymywania pomocy humanitarnej, odbudowy i rozwoju. W ramach tego programu tematycznego:
 - (i) wspierane są działania mające na celu ochronę, utrzymanie i odnowienie zasobów produkcyjnych i społecznych, które są niezbędne do osiągnięcia bezpieczeństwa żywnościowego, aby ułatwić integrację gospodarczą i długoterminową odbudowę; oraz
 - (ii) udzielane jest wsparcie na rzecz zapobiegania kryzysom oraz zarządzania kryzysowego w celu rozwiązania problemu narażenia na gwałtowne przemiany oraz w celu zwiększenia odporności społeczeństwa;
- e) rozwijanie innowacyjnych polityk, strategii i rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego oraz zwiększenie możliwości wzorowania się na nich oraz ich rozpowszechniania na osi południe-południe. Obszary działania mogą obejmować rolnictwo, w tym reformę rolną i politykę gruntową, zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz dostęp do nich, powiązania między bezpieczeństwem żywnościowym a rozwojem obszarów wiejskich i rozwojem lokalnym, w tym infrastrukturą, żywieniem, strukturą demograficzną i rynkiem pracy, migracją, zdrowiem i edukacją. Zapewniana jest spójność i komplementarność w stosunku do innych programów Wspólnoty w tych obszarach.

*Artykuł 16***Migracja i azyl**

1. Celem programu tematycznego dotyczącego współpracy z państwami trzecimi w obszarze migracji i azylu jest wsparcie działań tych państw na rzecz zapewnienia lepszego zarządzania przepływami migracyjnymi we wszystkich ich wymiarach. Mimo że przedmiotem tego programu tematycznego jest przede wszystkim migracja na obszar Wspólnoty, uwzględnia on również istotne przepływy migracyjne na osi południe-południe.
2. Aby osiągnąć cel, o którym mowa w ust.1, i zgodnie z art. 11 w programie uwzględnia się następujące obszary działania:
 - a) zwiększanie powiązań pomiędzy migracją i rozwojem, w szczególności poprzez wspieranie udziału diaspor w rozwoju gospodarczym ich państw pochodzenia oraz zwiększanie znaczenia powrotu migrantów; łagodzenie zjawiska „drenażu mózgów” oraz propagowanie migracji wahadłowej pracowników wykwalifikowanych; ułatwianie przesyłania przez migrantów pieniędzy do ich państw pochodzenia; wspieranie dobrowolnych powrotów i reintegracji migrantów oraz budowanie zdolności w zakresie zarządzania migracją; stwarzanie korzystnych warunków dla działań na rzecz budowania zdolności, aby pomóc krajom w formułowaniu polityk migracyjnych sprzyjających rozwojowi oraz w rozwijaniu zdolności krajów do wspólnego zarządzania przepływami migracyjnymi;

▼B

- b) propagowanie dobrze zarządzanej migracji zarobkowej w szczególności poprzez dostarczanie informacji dotyczących legalnej migracji oraz warunków wjazdu i pobytu na terytorium państw członkowskich Wspólnoty oraz pobytu w tych państwach; informowanie na temat możliwości migracji zarobkowej oraz występującego w państwach członkowskich zapotrzebowania, jak również o kwalifikacjach kandydatów na migrantów pochodzących z państw trzecich; wspieranie szkoleń poprzedzających wyjazd, skierowanych do potencjalnych legalnych migrantów; oraz zachęcanie do definiowania i wprowadzania w życie w państwach trzecich ram prawnych dotyczących pracowników migrujących;
- c) zwalczanie nielegalnej imigracji oraz ułatwianie readmisji nielegalnych imigrantów, w tym także między państwami trzecimi, a w szczególności zwalczanie przemytu oraz handlu ludźmi; zniechęcanie do nielegalnej imigracji oraz zwiększanie wiedzy na temat wiążących się z nią niebezpieczeństw; zwiększanie zdolności w obszarze zarządzania granicami oraz polityki wizowej i paszportowej — w tym w dziedzinie zabezpieczania dokumentów oraz wykorzystywania danych biometrycznych — oraz wykrywania fałszowania dokumentów; skuteczne wprowadzanie w życie umów o readmisji zawartych ze Wspólnotą i zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych; oraz wspieranie państw trzecich w kontroli nielegalnej imigracji oraz w koordynowaniu ich polityk;
- d) ochrona migrantów — w tym tych szczególnie narażonych, takich jak kobiety i dzieci — przed wyzyskiem i wykluczeniem, za pomocą środków takich, jak rozwijanie prawodawstwa państw trzecich w dziedzinie migracji; wspieranie integracji i niedyskryminacji oraz środków chroniących migrantów przed rasizmem i ksenofobią; zapobieganie przemytowi oraz handlowi ludźmi, a także wszelkim formom niewolnictwa oraz zwalczanie tych zjawisk;
- e) propagowanie przyznawania azylu oraz ochrony międzynarodowej, w tym za pomocą regionalnych programów ochrony dotyczących w szczególności wzmacniania zdolności instytucjonalnych; wspieranie procesu rejestracji osób ubiegających się o azyl i uchodźców; propagowanie międzynarodowych norm i instrumentów w zakresie ochrony uchodźców; wspieranie poprawy warunków przyjmowania oraz lokalnej integracji, a także poszukiwanie trwałych rozwiązań.

*Artykuł 17***Kraje AKP objęte protokołem w sprawie cukru**

1. Kraje AKP objęte protokołem w sprawie cukru wymienione w załączniku III, dotknięte reformą systemu cukrowego Wspólnoty, korzystają z programu środków towarzyszących. Wspólnotowa pomoc skierowana do tych krajów ma na celu wspieranie ich procesu dostosowywania, gdyż w związku z reformą wspólnej organizacji rynku cukru napotykają one na nowe warunki. Pomoc wspólnotowa bierze pod uwagę strategię dostosowywania tych krajów i ukierunkowana jest w szczególności na następujące obszary współpracy:

- a) wzmacnianie konkurencyjności sektora cukru i trzciny cukrowej, tam gdzie jest to proces zrównoważony, z uwzględnieniem sytuacji różnych zainteresowanych stron w łańcuchu;
- b) działanie na rzecz zróżnicowania gospodarczego w obszarach zależnych od cukru;

▼B

c) przeciwdziałanie rozległym skutkom procesu dostosowywania, które mogą być związane z zatrudnieniem i usługami społecznymi, zagospodarowaniem przestrzennym i odnową środowiska, sektorem energetycznym, badaniami i innowacjami oraz stabilizacją makroekonomiczną, lecz nie muszą ograniczać się do tych obszarów.

2. W ramach kwoty, o której mowa w załączniku IV, Komisja ustala kwotę maksymalną udostępnianą każdemu spośród krajów objętych protokołem w sprawie cukru z przeznaczeniem na finansowanie działań, o których mowa w ust. 1, stosownie do potrzeb każdego z krajów, związanych w szczególności z oddziaływaniem reformy sektora cukru w danym kraju oraz ze znaczeniem sektora cukru dla gospodarki. Pomiar kryteriów przydziału opiera się na danych z lat gospodarczych poprzedzających rok 2004.

Dalsze instrukcje dotyczące podziału ogólnej kwoty pomiędzy beneficjentów są określane przez Komisję działającą zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 35 ust. 2.

▼M3*Artykuł 17a***Kraje AKP będące głównymi dostawcami bananów**

1. Kraje AKP będące dostawcami bananów wymienione w załączniku IIIa korzystają z programu środków towarzyszących odnoszących się do bananów („program środków towarzyszących w sektorze bananów”).

a) Cele ogólne:

Unijna pomoc ma na celu:

- (i) wsparcie procesu dostosowania w związku z liberalizacją rynku bananów w Unii w ramach WTO;
- (ii) zwalczanie ubóstwa poprzez poprawę poziomu i warunków życia rolników i zainteresowanych osób.

b) Ogólne priorytety:

Pomoc unijna bierze pod uwagę polityki oraz strategie dostosowawcze tych krajów, jak również ich uwarunkowania regionalne (pod względem odległości od regionów peryferyjnych Unii oraz krajów i terytoriów zamorskich) i ukierunkowana jest w szczególności na co najmniej jednym z następujących obszarów współpracy:

- (i) uwzględnienie szerszych skutków procesu dostosowywania, szczególnie w odniesieniu do społeczności lokalnych i najsłabszych grup w obrębie tych społeczności, które to skutki są związane z zatrudnieniem i usługami społecznymi, wykorzystaniem gruntów i odnową środowiska, lecz nie muszą ograniczać się do tych obszarów;
- (ii) działanie na rzecz zróżnicowania gospodarczego w obszarach zależnych od bananów w przypadkach, w których taka strategia jest wykonalna;
- (iii) wzmacnianie konkurencyjności sektora eksportu bananów, tam gdzie jest to proces zrównoważony, z uwzględnieniem sytuacji różnych zainteresowanych stron w łańcuchu.

Programy promują zgodność z normami zatrudnienia i bezpieczeństwa oraz z normami ochrony środowiska; dotyczy to również wykorzystania pestycydów i narażenia na ich działanie.

c) Oczekiwane rezultaty ogólne:

Rezultaty pomocy muszą być zgodne z celami określonymi w lit. a) niniejszego ustępu. Unijna pomoc w szczególności umożliwia – we współpracy z krajami korzystającymi z niej – osiągnięcie oczekiwanych rezultatów w obszarach społecznym, środowiskowym i gospodarczym.

▼ M3

2. W ramach kwoty, o której mowa w załączniku IV, Komisja określa maksymalną indykatywną kwotę dostępną dla każdego kwalifikującego się kraju AKP będącego dostawcą bananów, o których to krajach mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, w oparciu o następujące kryteria:

- a) wartość wymiany handlowej w zakresie bananów z Unią, przy czym większy import do Unii z danego kraju AKP będzie miał pozytywne odzwierciedlenie w przydzielonych środkach. Kryterium to jest oparte na wielkości sektora eksportu bananów do Unii w różnych krajach. Uwzględniona zostanie średnia z trzech najwyższych rocznych wielkości importu bananów do Unii z każdego z kwalifikujących się krajów korzystających z pomocy w ciągu ostatnich pięciu lat poprzedzających rok 2010;
- b) znaczenie eksportu bananów do Unii dla gospodarki, przy czym większe znaczenie w danym kraju AKP będzie miało pozytywne odzwierciedlenie w przydzielonych środkach. Kryterium to zostanie określone na podstawie wartości importu bananów do Unii z każdego kwalifikującego się kraju korzystającego z pomocy, wyrażonej jako procent dochodu narodowego brutto (DNB) danego kraju w ciągu ostatnich trzech lat poprzedzających rok 2010, dla których dane są dostępne;
- c) poziom rozwoju, przy czym niższe poziomy rozwoju oznaczone za pomocą wskaźnika rozwoju społecznego ONZ (HDI) w danym kraju AKP będą miały pozytywne odzwierciedlenie w przydzielonych środkach. Kryterium to zostanie określone na podstawie średniego HDI w latach 2005–2007, dla którego to okresu ONZ stosowała te same metody.

Kryteria przydziału środków zostaną określone na podstawie reprezentatywnych danych pochodzących sprzed 2011 roku obejmujących okres nieprzekraczający pięciu lat. Indykatywny podział środków finansowych będzie w taki sam sposób uwzględniał wymienione trzy kryteria we wszystkich kwalifikujących się krajach korzystających z pomocy.

Po zastosowaniu kryterium, o którym mowa powyżej, Komisja poinformuje Parlament Europejski i Radę o zamierzonym wykorzystaniu indykatywnego przydziału finansowego, o którym mowa w załączniku IV, przed przyjęciem wieloletnich strategii wsparcia, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu. Informacje te uwzględnią indykatywną kwotę dostępną dla każdego kraju AKP będącego dostawcą bananów.

3. Komisja przyjmuje wieloletnie strategie wsparcia przez analogię do art. 19 i zgodnie z art. 21. Komisja dopilnowuje, by strategiom tym towarzyszyły geograficzne dokumenty strategiczne danego kraju i aby środki towarzyszące odnoszące się do bananów miały charakter tymczasowy.

Wieloletnie strategie wsparcia w odniesieniu do środków towarzyszących w sektorze bananów obejmują:

- a) uaktualniony profil środowiskowy uwzględniający należycie sektor bananów danego kraju i koncentrujący się między innymi na pestycydach;
- b) informacje o wynikach realizowanych w przeszłości programów pomocy w sektorze bananów;
- c) wskaźniki oceny postępów w odniesieniu do warunków dokonywania wydatków, jeżeli jako forma finansowania zostanie wybrane wsparcie z budżetu;
- d) oczekiwane rezultaty pomocy;
- e) harmonogram działań wspierających i oczekiwanych wydatków;
- f) sposoby osiągania i monitorowania postępów w przestrzeganiu uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym podstawowych standardów MOP w zakresie prawa pracy oraz odpowiednich konwencji dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, a także stosownych, uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym podstawowych norm środowiskowych.

▼ **M3**

W wieloletnich ramach finansowych na lata 2007–2013, ustanowionych w porozumieniu międzyinstytucjonalnym pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie dyscypliny budżetowej i należytego zarządzania finansami ⁽¹⁾, dokonuje się oceny programu środków towarzyszących w sektorze bananów i postępów krajów, których to dotyczy, obejmującej zalecenia dotyczące wszelkich niezbędnych środków, jakie należy podjąć, i ich charakteru.

▼ **B**

TYTUŁ III

PROGRAMOWANIE I PRZYDZIAŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH*Artykuł 18***Ramy ogólne programowania i przydziału środków finansowych**

1. W przypadku programów geograficznych Komisja opracowuje dokumenty strategiczne i wieloletnie programy indykatywne dla każdego z krajów lub regionów partnerskich, zgodnie z art. 19, oraz przyjmuje roczne programy działania dla każdego z krajów lub regionów partnerskich, zgodnie z art. 22.

W przypadku programów tematycznych Komisja opracowuje tematyczne dokumenty strategiczne zgodnie z art. 20 i przyjmuje programy działania zgodnie z art. 22.

W wyjątkowych okolicznościach wsparcie Wspólnoty może również, zgodnie z art. 23, przyjąć formę środków specjalnych, nieprzewidzianych w dokumentach strategicznych ani w wieloletnich programach indykatywnych.

2. Komisja określa wieloletnie indykatywne przydziały w ramach poszczególnych programów geograficznych z zastosowaniem standardowych, obiektywnych i przejrzystych kryteriów przydziału środków, opartych na potrzebach i wynikach osiągniętych przez dany kraj lub region partnerski oraz z uwzględnieniem szczególnych trudności, przed którymi stają kraje lub regiony przeżywające kryzys, podatne na występowanie konfliktów i katastrof, oraz z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych programów.

Kryteria dotyczące potrzeb obejmują ludność, dochód na mieszkańca, skalę ubóstwa, podział dochodu oraz poziom rozwoju społecznego. Kryteria dotyczące wyników obejmują postępy na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i społecznej, postępy dotyczące dobrych rządów oraz efektywne wykorzystywanie pomocy, zwłaszcza sposób, w jaki dany kraj wykorzystuje do celów rozwoju ograniczone zasoby, począwszy od zasobów własnych.

3. Komisja może przeznaczyć specjalne przydziały finansowe na wzmocnienie współpracy między najbardziej oddalonymi regionami UE a sąsiadującymi z nimi krajami i regionami partnerskimi.

*Artykuł 19***Geograficzne dokumenty strategiczne i wieloletnie programy indykatywne**

1. Podczas przygotowywania oraz wprowadzania w życie dokumentów strategicznych stosowane są zasady skuteczności pomocy: odpowiedzialność krajowa, partnerstwo, koordynacja, harmonizacja, dostosowanie do systemów państwa otrzymującego pomoc lub systemów regionalnych oraz ukierunkowanie na rezultaty zgodnie z art. 3 ust 5–8.

⁽¹⁾ Dz.U. C 139 z 14.6.2006, s. 1.

▼B

2. Dokumenty strategiczne obejmują okres nie dłuższy niż okres obowiązywania niniejszego rozporządzenia oraz mają na celu zapewnienie spójnych ram współpracy między Wspólnotą a danym krajem lub regionem partnerskim, zgodnych z ogólnym celem i zakresem zastosowania, celami, zasadami i kierunkami polityki niniejszego rozporządzenia oraz z załącznikiem IV. Wieloletnie programy indykatywne oparte są na dokumentach strategicznych.

Dokumenty strategiczne są poddawane przeglądowi śródkresowemu lub w razie konieczności przeglądowi *ad hoc*, które w stosownych przypadkach przeprowadzane są zgodnie z zasadami i procedurami określonymi w umowach o partnerstwie i współpracy zawartych z krajami i regionami partnerskimi.

3. Co do zasady, dokumenty strategiczne sporządzane są w oparciu o dialog z krajami lub regionami partnerskimi, obejmujący społeczeństwo obywatelskie oraz władze regionalne i lokalne, co służy zapewnieniu przyjęcia wystarczającej odpowiedzialności za proces przez dany kraj lub region oraz zachęceniu do wspierania krajowych strategii rozwoju, w szczególności strategii mających na celu zmniejszanie ubóstwa.

4. Wieloletnie programy indykatywne opracowywane są na podstawie dokumentów strategicznych poszczególnych krajów lub regionów partnerskich. W miarę możliwości stają się one przedmiotem umowy z danym krajem lub regionem.

W wieloletnich programach indykatywnych określone zostają priorytetowe obszary wybrane do finansowania przez Wspólnotę, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki wykonania.

W wieloletnich programach indykatywnych zostaje również określony indykatywny przydział finansowy, zarówno całkowity, jak i w podziale na priorytetowe dziedziny; w stosownych przypadkach może on być podany w formie zakresu. Przydziały te są zgodne z przydziałami indykatywnymi określonymi w załączniku IV.

W razie konieczności programy są dostosowywane na podstawie śródkresowych przeglądów dokumentów strategicznych lub ich przeglądów *ad hoc*.

W następstwie przeglądów wieloletnie przydziały indykatywne mogą zostać zwiększone lub zmniejszone w szczególności ze względu na szczególne potrzeby, np. związane z sytuacjami pokryzysowymi, lub w przypadku uzyskania wyjątkowo dobrych lub niezadowalających wyników.

5. W okolicznościach takich jak kryzysy, sytuacje pokonfliktowe lub zagrożenia dla demokracji, praworządności, praw człowieka i podstawowych wolności, w celu przeprowadzenia przeglądu *ad hoc* strategii współpracy danego kraju lub regionu może zostać zastosowana procedura nadzwyczajna. Rezultatem tego przeglądu może być propozycja, by strategia kraju lub regionu została ukierunkowana na długoterminową współpracę i rozwój.

6. Zgodnie z art. 2 ust. 7 strategia zapewnia spójność działań podejmowanych na mocy niniejszego rozporządzenia z działaniami kwalifikującymi się do finansowania na mocy innych instrumentów Wspólnoty — w szczególności na mocy rozporządzenia (WE) nr 1717/2006 oraz rozporządzenia (WE) nr 1257/96 — oraz zapobiega ich dublowaniu się. Jeżeli kraje partnerskie lub grupy krajów partnerskich są bezpośrednio zaangażowane w sytuacje kryzysowe lub pokryzysowe albo są nimi dotknięte, w wieloletnich programach indykatywnych kładzie się szczególny nacisk na wzmocnienie koordynacji między pomocą, odbudową a rozwojem, aby umożliwić tym państwom przejście od sytuacji nadzwyczajnej do fazy rozwoju; programy dla krajów i regionów stale nawiedzanych przez klęski żywiołowe przewidują przygotowanie na możliwość wystąpienia klęsk żywiołowych i zapobieganie im oraz zarządzanie skutkami takich klęsk żywiołowych.

▼B

7. Aby wesprzeć współpracę regionalną, przy przyjmowaniu rocznych programów działania, o których mowa w art. 22, lub środków specjalnych, o których mowa w art. 23, dotyczących współpracy na mocy niniejszego rozdziału, Komisja może zdecydować o kwalifikowalności, zgodnie z art. 2 ust. 4 akapit pierwszy, projektów lub programów o charakterze regionalnym lub transgranicznym przeprowadzanych z krajami wymienionymi w wykazie w załączniku V. Może to zostać przewidziane w dokumentach strategicznych i wieloletnich programach indykatywnych, o których mowa w niniejszym artykule oraz w art. 20.

8. W celu zwiększenia komplementarności swoich działań w zakresie współpracy we wczesnej fazie procesu programowania Komisja oraz państwa członkowskie prowadzą konsultacje między sobą oraz z pozostałymi darczyńcami i partnerami w dziedzinie rozwoju, w tym z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego oraz władz regionalnych i lokalnych.

*Artykuł 20***Dokumenty strategiczne programów tematycznych**

1. Tematyczne dokumenty strategiczne obejmują okres nie dłuższy niż okres obowiązywania niniejszego rozporządzenia. Przedstawiona jest w nich strategia Wspólnoty w zakresie danego tematu, priorytety Wspólnoty, sytuacja międzynarodowa oraz działania głównych partnerów. Są one zgodne z ogólnym celem i zakresem zastosowania, celami, zasadami i kierunkami polityki niniejszego rozporządzenia oraz z załącznikiem IV.

W tematycznych dokumentach strategicznych określone zostają obszary priorytetowe wybrane do finansowania przez Wspólnotę, szczegółowe cele, oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki wykonania.

W tematycznych dokumentach strategicznych zostaje również określony indykatywny przydział finansowy, zarówno całkowity, jak i w podziale na priorytetowe dziedziny; w stosownych przypadkach może on być podany w formie zakresu.

Dokumenty strategiczne podlegają przeglądowi śródkresowemu, a w razie konieczności — przeglądowi *ad hoc*.

2. W celu zwiększenia komplementarności swoich działań w zakresie współpracy we wczesnej fazie procesu programowania Komisja oraz państwa członkowskie prowadzą konsultacje między sobą oraz z pozostałymi darczyńcami i partnerami w dziedzinie rozwoju, w tym z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i władz lokalnych.

3. Określone zostają zasoby i priorytety działania w ramach udziału w inicjatywach ogólnościowych.

▼M3*Artykuł 21***Przyjmowanie dokumentów strategicznych oraz wieloletnich programów indykatywnych**

Dokumenty strategiczne i wieloletnie programy indykatywne, o których mowa w art. 19 i 20, ich przeglądy, o których mowa w art. 19 ust. 2 oraz w art. 20 ust. 1, oraz środki towarzyszące, o których mowa odpowiednio w art. 17 i 17a, przyjmowane są przez Komisję zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 35 ust. 2.

TYTUŁ IV WPROWADZANIE W ŻYCIE

Artykuł 22

Przyjmowanie rocznych programów działania

1. Komisja przyjmuje roczne programy działania oparte na dokumentach strategicznych i na wieloletnich programach indykatywnych, o których mowa w art. 19 i 20.

W wyjątkowych sytuacjach, na przykład gdy program działania nie jest jeszcze przyjęty, na podstawie dokumentów strategicznych i wieloletnich programach indykatywnych, o których mowa w art. 19 i 20, Komisja może przyjąć — według tych samych zasad i procedur co programy działania — środki nieprzewidziane w rocznym programie działania.

2. W rocznych programach działania określone zostają wyznaczone cele, obszary działania, oczekiwane rezultaty, procedury zarządzania, jak również ogólna kwota planowanego finansowania. Zawierają one opis działań, które mają być finansowane, indykatywne kwoty przydzielone na poszczególne działania oraz indykatywny harmonogram ich wprowadzania w życie. Cele są wymierne i powiązane z określonymi terminami.

3. Roczne programy działania są przyjmowane przez Komisję zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 35 ust. 2.

4. Na etapie projektowania przeprowadzone zostanie stosowne badanie pod względem środowiskowym obejmujące ocenę oddziaływania na środowisko (OOŚ) w przypadku projektów mających znaczenie dla środowiska, w szczególności w przypadku znaczących projektów dotyczących nowej infrastruktury. W odpowiednich przypadkach podczas wprowadzania w życie programów sektorowych stosowane są strategiczne oceny oddziaływania na środowisko (SOOS). Należy zapewnić udział zainteresowanych stron w ocenach środowiskowych oraz publiczny dostęp do ich wyników.

Artykuł 23

Przyjęcie środków specjalnych nieprzewidzianych w dokumentach strategicznych ani w wieloletnich programach indykatywnych

1. W przypadku nieprzewidzianych i należycie uzasadnionych potrzeb lub okoliczności, które związane są z klęskami żywiołowymi, konfliktami społecznymi lub kryzysami i nie mogą być finansowane na mocy rozporządzenia (WE) nr 1717/2006 ani na mocy rozporządzenia (WE) nr 1257/96, Komisja przyjmuje środki specjalne nieprzewidziane w dokumentach strategicznych ani w wieloletnich programach indykatywnych (zwane dalej „środkami specjalnymi”).

Środki specjalne mogą być również wykorzystywane do finansowania środków mających na celu ułatwienie przejścia od pomocy nadzwyczajnej do działań związanych z rozwojem długoterminowym, w tym takich, które służą lepszemu przygotowaniu ludności do stawiania czoła powtarzającym się kryzysom.

2. Środki specjalne określają wyznaczone cele, obszary działania, oczekiwane rezultaty, procedury zarządzania, jak również ogólną kwotę finansowania. Zawierają opis działań, które mają być finansowane, indykatywne kwoty przydzielone na poszczególne działania oraz indykatywny harmonogram ich wprowadzania w życie. Obejmują one sprecyzowanie rodzaju wskaźników wykonania, które będą musiały być monitorowane podczas realizacji środków specjalnych.

▼B

3. Jeżeli koszt takich środków przekracza 10 000 000 EUR, Komisja przyjmuje je zgodnie z procedurą zarządzania, o której mowa w art. 35 ust. 2. W przypadku środków specjalnych o kosztach poniżej 10 000 000 EUR, Komisja informuje o nich państwa członkowskie i Parlament Europejski w terminie miesiąca od przyjęcia decyzji.

4. Procedura, o której mowa w art. 35 ust. 2 nie musi być stosowana w przypadku zmian środków specjalnych, takich jak wprowadzenie korekt technicznych, przedłużenie okresu realizacji, realokacja środków w ramach przewidzianego budżetu lub zwiększenie lub zmniejszenie budżetu o kwotę mniejszą niż 20 % budżetu początkowego, pod warunkiem że zmiany te pozostają bez wpływu na początkowe cele określone w decyzji Komisji. Parlament Europejski i państwa członkowskie są w terminie miesiąca informowane o wszelkich takich korektach technicznych.

*Artykuł 24***Kwalifikowalność**

1. Bez uszczerbku dla art. 31, do finansowania na mocy niniejszego rozporządzenia w celu wprowadzania w życie rocznych programów działania, o których mowa w art. 22, lub środków specjalnych, o których mowa w art.23, kwalifikują się między innymi:

- a) kraje i regiony partnerskie oraz ich instytucje;
- b) zdecentralizowane jednostki krajów partnerskich, takie jak gminy, prowincje, departamenty i regiony;
- c) wspólne podmioty powołane przez kraje i regiony partnerskie oraz Wspólnotę;
- d) organizacje międzynarodowe, w tym organizacje regionalne, organy, departamenty i misje ONZ, międzynarodowe i regionalne instytucje finansowe oraz banki rozwoju, o ile przyczyniają się one do realizacji celów niniejszego rozporządzenia;
- e) instytucje i organy Wspólnoty, lecz wyłącznie w zakresie wprowadzania w życie środków wspierających, o których mowa w art.26;
- f) agencje UE;
- g) następujące jednostki i organy państw członkowskich, krajów i regionów partnerskich i wszelkich innych państw trzecich, spełniające wymogi w zakresie dostępu do pomocy zewnętrznej Wspólnoty, o których mowa w art.31, o ile przyczyniają się one do realizacji celów niniejszego rozporządzenia:
 - (i) instytucje państwowe lub parapaństwowe, władze lokalne i konsorcja lub reprezentujące je stowarzyszenia;
 - (ii) spółki, przedsiębiorstwa oraz inne organizacje prywatne i podmioty gospodarcze;
 - (iii) instytucje finansowe dotujące, wspierające i finansujące inwestycje prywatne w krajach i regionach partnerskich;
 - (iv) podmioty niepaństwowe określone w ust. 2;
 - (v) osoby fizyczne.

▼B

2. Podmiotami niepaństwowymi, nienastawionymi na zysk, kwalifikującymi się do otrzymania wsparcia finansowego na mocy niniejszego rozporządzenia, działającymi niezależnie i składającymi sprawozdania ze swojej działalności są: organizacje pozarządowe, organizacje reprezentujące ludność autochtoniczną, organizacje reprezentujące mniejszości narodowe lub etniczne, lokalne zrzeszenia handlowców i grupy obywatelskie, spółdzielnie, związki zawodowe, organizacje reprezentujące interesy gospodarcze i społeczne, organizacje zwalczające korupcję i nadużycia finansowe oraz działające na rzecz dobrych rządów, organizacje praw obywatelskich oraz organizacje zwalczające dyskryminację, organizacje lokalne (w tym sieci) zaangażowane w zdecentralizowaną współpracę i integrację regionalną, organizacje konsumenckie, organizacje kobiece i młodzieżowe, organizacje oświatowe, kulturalne, badawcze i naukowe, uniwersytety, kościoły i związki lub wspólnoty religijne, media i wszelkie stowarzyszenia pozarządowe oraz niezależne fundacje, w tym niezależne fundacje polityczne, które mogą przyczyniać się do realizacji celów niniejszego rozporządzenia.

*Artykuł 25***Formy finansowania**

1. Finansowanie wspólnotowe może przyjmować następujące formy:

- a) projekty i programy;
- b) wsparcie budżetowe, jeżeli zarządzanie wydatkami publicznymi kraju partnerskiego jest wystarczająco przejrzyste, rzetelne i skuteczne i jeżeli kraj ten wdrożył odpowiednio sformułowane polityki sektorowe lub makroekonomiczne, pozytywnie ocenione przez głównych darczyńców, w tym w stosownych przypadkach — przez międzynarodowe instytucje finansowe. Komisja konsekwentnie stosuje podejście oparte na wynikach i wskaźnikach wykonania oraz w wyraźny sposób definiuje oraz monitoruje ich uwarunkowania, a także wspiera wysiłki państw partnerskich na rzecz rozwijania kontroli parlamentarnej i zdolności przeprowadzania audytu oraz zwiększenia przejrzystości a także publicznego dostępu do informacji. Wypłata wsparcia budżetowego uzależniona jest od zadawalających — pod względem oddziaływania i rezultatów — postępów w realizacji celów;
- c) wsparcie sektorowe;
- d) w wyjątkowych przypadkach — sektorowe i ogólne programy przywozu, które mogą mieć formę:
 - (i) sektorowych programów przywozu towarów;
 - (ii) sektorowych programów przywozu zapewniających walutę obcą na finansowanie przywozu dla danego sektora; lub
 - (iii) ogólnych programów przywozu zapewniających walutę obcą na finansowanie przywozu ogólnego obejmującego szeroką gamę produktów;
- e) środki finansowe przekazywane na podstawie programów Komisji do dyspozycji EBI lub innych pośredników finansowych w celu zapewnienia pożyczek (w szczególności na wsparcie inwestycji i rozwoju w sektorze prywatnym), kapitału ryzyka (w formie pożyczek podporządkowanych lub warunkowych) lub innych tymczasowych udziałów mniejszościowych w kapitale przedsiębiorstw, a także wkładów do funduszy gwarancyjnych zgodnie z art. 32 w zakresie, w jakim ryzyko finansowe ponoszone przez Wspólnotę ograniczone jest do tych środków;

▼B

- f) dotacje na spłatę odsetek, w szczególności od pożyczek na cele z zakresu ochrony środowiska;
- g) redukcja zadłużenia na mocy programów redukcji zadłużenia uzgodnionych na poziomie międzynarodowym;
- h) dotacje na finansowanie projektów przedkładanych przez podmioty, o których mowa w art. 24 ust. 1 lit. b), c) d), f) oraz lit. b) pkt (i) — (v);
- i) dotacje na finansowanie kosztów operacyjnych podmiotów wymienionych w art. 24 ust. 1 lit. b), c), d), f), oraz w art. 24 ust. 1 lit. g) pkt (i), (iii) oraz (iv);
- j) finansowanie programów twinningowych między instytucjami publicznymi, władzami lokalnymi, krajowymi organami publicznymi lub podmiotami prawa prywatnego wykonującymi zadania służby publicznej w państwach członkowskich oraz krajach i regionach partnerskich;
- k) wkłady do funduszy międzynarodowych takich, jak fundusze zarządzane przez organizacje międzynarodowe lub regionalne;
- l) wkłady do funduszy krajowych, ustanowionych przez kraje i regiony partnerskie w celu zachęcenia darczyńców do wspólnego finansowania, lub wkłady do funduszy ustanowionych przez jednego lub kilku darczyńców w celu wspólnej realizacji projektów;
- m) inwestycje kapitałowe w międzynarodowych instytucjach finansowych oraz regionalnych bankach rozwoju;
- n) zasoby ludzkie i materialne niezbędne do skutecznego zarządzania projektami i programami oraz nadzorowania ich przez kraje i regiony partnerskie.

▼M2

2. Pomocy Unii co do zasady nie wykorzystuje się w celu uiszczenia podatków, ceł i opłat w krajach korzystających z pomocy.

▼B*Artykuł 26***Środki wspierające**

1. Finansowanie wspólnotowe może pokrywać wydatki związane z działaniami przygotowawczymi, działaniami następczymi, monitorowaniem, audytem i oceną, które są niezbędne do wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia i realizacji jego celów — np. wydatki związane z badaniami, konferencjami, działaniami informacyjnymi, zwiększaniem świadomości, szkoleniami i publikacjami, wydatki związane z sieciami komputerowymi służącymi wymianie informacji, jak również wszelkie inne wydatki na wsparcie administracyjne i techniczne niezbędne do zarządzania programem. Finansowanie wspólnotowe pokrywa również wydatki przedstawicielstw Komisji na wsparcie administracyjne niezbędne do zarządzania działaniami finansowanymi na mocy niniejszego rozporządzenia.

2. Uwzględnianie środków wspierających w wieloletnich programach indykatywnych nie jest konieczne, zatem ich finansowanie może nie być objęte zakresem zastosowania dokumentów strategicznych i wieloletnich programów indykatywnych. Mogą być one jednak finansowane również w ramach wieloletnich programów indykatywnych.

Środki wspierające nieobjęte wieloletnimi programami indykatywnymi przyjmowane są przez Komisję zgodnie z art. 23 ust. 3 i 4.

▼B*Artykuł 27***Współfinansowanie**

1. Działania kwalifikują się do współfinansowania między innymi przez:

- a) państwa członkowskie oraz ich władze regionalne i lokalne, w szczególności ich agencje publiczne i parapaństwowe;
- b) inne państwa będące darczyńcami, w szczególności ich agencje publiczne i parapaństwowe;
- c) organizacje międzynarodowe, w tym regionalne, w szczególności międzynarodowe i regionalne instytucje finansowe;
- d) spółki, przedsiębiorstwa oraz inne prywatne organizacje i podmioty gospodarcze, a także inne podmioty niepaństwowe;
- e) kraje i regiony partnerskie otrzymujące finansowanie.

2. W przypadku współfinansowania równoległego, projekt lub program podzielony zostaje na kilka wyraźnie określonych elementów, z których każdy finansowany jest przez innego z partnerów zapewniających współfinansowanie w taki sposób, by zawsze możliwe było określenie ostatecznego wykorzystania finansowania.

W przypadku współfinansowania wspólnego, całkowity koszt projektu lub programu podzielony zostaje między partnerów zapewniających współfinansowanie, a zasoby zostają połączone w taki sposób, że nie ma możliwości określenia źródła finansowania poszczególnych działań podejmowanych w ramach projektu lub programu.

3. W przypadku współfinansowania wspólnego Komisja może otrzymywać środki finansowe w imieniu organów, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i c), oraz zarządzać nimi w celu realizacji wspólnych działań. Takie środki finansowe traktowane są jak dochody przeznaczone na określony cel, zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1605/2002.

*Artykuł 28***Procedury zarządzania**

1. Środki finansowane na mocy niniejszego rozporządzenia są wprowadzane w życie zgodnie z rozporządzeniem (WE, Euratom) nr 1605/2002 z późniejszymi zmianami.

2. W przypadku współfinansowania oraz w innych odpowiednio uzasadnionych przypadkach Komisja może powierzyć zadania organu publicznego — w szczególności te związane z wykonaniem budżetu — organom, o których mowa w art. 54 ust. 2 lit. c) rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1605/2002.

3. W przypadku zarządzania zdecentralizowanego Komisja może podjąć decyzję o zastosowaniu procedur zamówień publicznych lub procedur przyznawania dotacji obowiązujących w kraju lub regionie partnerskim będącym beneficjentem po stwierdzeniu, że spełniają one stosowne kryteria rozporządzenia (WE, Euratom) nr 1605/2002, pod warunkiem, że:

— procedury kraju lub regionu partnerskiego będącego beneficjentem są zgodne z zasadami przejrzystości, proporcjonalności, równego traktowania i niedyskryminacji oraz zapobiegają powstaniu konfliktu interesów;

▼B

- kraj lub region partnerski będący beneficjentem zobowiązuje się do regularnego sprawdzania prawidłowej realizacji działań finansowanych z budżetu ogólnego Unii Europejskiej, do przyjęcia stosownych środków w celu zapobieżenia nieprawidłowościom i nadużyciom finansowym oraz do wszczynania, w razie konieczności, postępowania sądowego w celu odzyskania niesłusznie wypłaconych środków.

*Artykuł 29***Zobowiązania budżetowe****▼M3**

1. Zobowiązania budżetowe określa się na podstawie decyzji Komisji podejmowanych zgodnie z art. 17a ust. 3, art. 22 ust. 1, art. 23 ust. 1 i art. 26 ust. 1.

▼B

2. Finansowanie wspólnotowe może przyjąć jedną z następujących form prawnych:

- umowy w sprawie finansowania,
- umowy w sprawie dotacji,
- zamówienia publicznego,
- umowy o pracę.

*Artykuł 30***Ochrona interesów finansowych Wspólnoty**

1. Wszelkie umowy zawarte na podstawie niniejszego rozporządzenia zawierają postanowienia zapewniające ochronę interesów finansowych Wspólnoty — w szczególności w odniesieniu do nieprawidłowości, nadużyć finansowych, korupcji oraz innych działań niezgodnych z prawem — zgodnie z rozporządzeniami Rady (WE, Euratom) nr 2988/95 z dnia 18 grudnia 1995 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich ⁽¹⁾, (Euratom, WE) nr 2185/96 z dnia 11 listopada 1996 r. w sprawie kontroli na miejscu oraz inspekcji przeprowadzanych przez Komisję w celu ochrony interesów finansowych Wspólnot Europejskich przed nadużyciami finansowymi i innymi nieprawidłowościami ⁽²⁾ i rozporządzeniem (WE) nr 1073/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 maja 1999 r. dotyczące dochodzeń prowadzonych przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) ⁽³⁾.

2. Umowy wyraźnie uprawniają Komisję i Trybunał Obrachunkowy do przeprowadzania audytu, w tym audytu dokumentów lub audytu na miejscu, u wszystkich wykonawców lub podwykonawców, którzy otrzymali wspólnotowe środki finansowe. Umowy wyraźnie upoważniają również Komisję do przeprowadzenia kontroli na miejscu i inspekcji zgodnie z rozporządzeniem (Euratom, WE) nr 2185/96.

3. Wszystkie umowy służące realizacji pomocy zapewniają Komisji i Trybunałowi Obrachunkowemu wykonywanie uprawnień określonych w ust. 2 podczas realizacji umów i po ich wykonaniu.

⁽¹⁾ Dz.U. L 312 z 23.12.1995, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 292 z 15.11.1996, str. 2.

⁽³⁾ Dz.U. L 136 z 31.5.1999, str. 1.

▼ B*Artykuł 31***Procedury zamówień publicznych, procedury przyznawania dotacji i reguły pochodzenia**

1. W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów w sprawie dotacji finansowanych na mocy niniejszego rozporządzenia mogą uczestniczyć wszystkie osoby fizyczne będące obywatelami państwa członkowskiego Wspólnoty Europejskiej, oficjalnego państwa kandydującego, uznanego za takie przez Wspólnotę Europejską lub państwa członkowskiego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, oraz osoby prawne mające siedzibę na terytorium jednego z tych państw.

W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów w sprawie dotacji finansowanych na mocy programu geograficznego, określonego w art. 5–10, uczestniczyć mogą wszystkie osoby fizyczne będące obywatelami kraju rozwijającego się, kwalifikującego się na podstawie załącznika I, lub osoby prawne mające siedzibę w takim kraju.

▼ M3

W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów w sprawie dotacji finansowanych na mocy programu tematycznego, określonego w art. 11–16 oraz programów określonych w art. 17 i 17a, poza osobami fizycznymi lub prawnymi kwalifikującymi się na mocy programu tematycznego lub programów określonych w art. 17 i 17a, mogą uczestniczyć wszystkie osoby fizyczne będące obywatelami kraju rozwijającego się, określonego jako taki przez OECD/DAC oraz wymienionego w załączniku II, lub osoby prawne mające siedzibę w takim kraju. Komisja publikuje i aktualizuje załącznik II na podstawie regularnych przeglądów wykazu odbiorców pomocy sporządzanego przez OECD/DAC oraz informuje o tym Radę.

▼ B

2. W postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów w sprawie dotacji finansowanych na mocy niniejszego rozporządzenia mogą również brać udział wszystkie osoby fizyczne będące obywatelami innego państwa niż państwa, o których mowa w ust. 1, w przypadkach gdy został ustanowiony wzajemny dostęp do ich pomocy zewnętrznej, oraz osoby prawne mające siedzibę w takim państwie.

Wzajemny dostęp przyznawany jest w przypadku, gdy dane państwo zapewni państwu członkowskiemu i danemu państwu będącemu odbiorcą pomocy kwalifikowanie się na takich samych warunkach.

Wzajemny dostęp przyznawany jest na podstawie indywidualnej decyzji dotyczącej danego kraju lub regionalnej grupy krajów. Decyzja taka przyjmowana jest przez Komisję zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 35 ust. 2 i obowiązuje przez okres co najmniej jednego roku.

Przyznanie wzajemnego dostępu opiera się na porównaniu między Wspólnotą a innymi darczyńcami i odbywa się na szczeblu sektorowym — zgodnie z kategoriami określonymi przez OECD/DAC — lub krajowym, zarówno w państwach będących darczyńcami, jak i w tych będących odbiorcami pomocy. Decyzja o przyznaniu wzajemności państwu będącemu darczyńcą opiera się na przejrzystości, spójności i proporcjonalności pomocy przyznawanej przez tego darczyńcę, zarówno pod względem jej jakości, jak i wysokości. W ramach procedury opisanej w niniejszym ustępie prowadzone są konsultacje z krajami będącymi odbiorcami pomocy.

W państwach najmniej rozwiniętych, zgodnie z definicją OECD/DAC, wzajemny dostęp przyznany zostaje automatycznie członkom OECD/DAC.

3. Udział w postępowaniach w sprawie udzielania zamówień publicznych lub zawierania umów w sprawie dotacji finansowanych w ramach instrumentu wspólnotowego jest otwarty dla organizacji międzynarodowych.

▼B

4. Powyższe pozostaje bez uszczerbku dla udziału organizacji kwalifikujących się ze względu na charakter lub lokalizację w odniesieniu do celów działania, które ma zostać przeprowadzone.

5. Eksperci mogą posiadać dowolne obywatelstwo, bez uszczerbku dla wymogów jakościowych i finansowych określonych w przepisach wspólnotowych dotyczących zamówień publicznych.

6. Całość zaopatrzenia i materiałów zakupionych na podstawie umowy finansowanej na podstawie niniejszego rozporządzenia pochodzi ze Wspólnoty lub państwa kwalifikującego się zgodnie z definicją w ust. 1 i 2. Pojęcie „pochodzenie” do celów niniejszego rozporządzenia zdefiniowane jest w odpowiednich przepisach Wspólnoty dotyczących reguł pochodzenia do celów celnych.

7. W należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może zezwolić na udział osób fizycznych lub prawnych z państw posiadających tradycyjne powiązania gospodarcze, handlowe lub geograficzne z państwami sąsiednimi lub z innymi państwami trzecimi, a także na skorzystanie z dostaw i materiałów innego pochodzenia.

8. W należycie uzasadnionych przypadkach Komisja może wyjątkowo zezwolić na udział osób fizycznych będących obywatelami krajów innych niż te, o których mowa w ust. 1 i 2, lub osób prawnych mających w nich siedzibę, lub na zakup zaopatrzenia i materiałów innego pochodzenia niż określone w ust. 6.

Odstępstwa mogą być uzasadnione niedostępnością produktów i usług na rynku danych krajów, koniecznością podjęcia natychmiastowego działania lub tym, że zastosowanie kryteriów kwalifikowalności uniemożliwiłoby lub nadmiernie utrudniłoby realizację projektu, programu lub działania.

9. Jeżeli fundusze Wspólnoty są wykorzystywane w operacjach realizowanych za pośrednictwem organizacji międzynarodowej, udział w odpowiednich postępowaniach w sprawie zawarcia umów jest otwarty dla wszystkich osób fizycznych lub prawnych, kwalifikujących się na podstawie ust. 1 i 2, a także dla wszystkich osób fizycznych lub prawnych, kwalifikujących się zgodnie z zasadami danej organizacji, przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie równego traktowania wszystkich darczyńców. Takie same zasady dotyczą dostaw, materiałów i ekspertów.

Jeżeli fundusze Wspólnoty wykorzystywane są w operacjach współfinansowanych przez państwo trzecie — z zastrzeżeniem wzajemności zgodnie z ust. 2 — lub przez organizację regionalną albo przez państwo członkowskie, udział w odpowiednich postępowaniach w sprawie zawarcia umów jest otwarty dla wszystkich osób fizycznych lub prawnych kwalifikujących się na podstawie art. 1, 2 i 3, a także dla wszystkich osób fizycznych lub prawnych kwalifikujących się na mocy przepisów tego państwa trzeciego, organizacji regionalnej lub państwa członkowskiego. Takie same zasady dotyczą dostaw, materiałów i ekspertów.

10. W odniesieniu do pomocy przekazywanej bezpośrednio przez podmioty niepaństwowe w ramach programów tematycznych określonych w art. 14, przepisy ust. 1 nie mają zastosowania do kryteriów kwalifikowalności dotyczących wyboru beneficjentów dotacji.

W przypadku gdy realizacja pomocy wymaga udzielenia zamówień publicznych, beneficjenci tych dotacji przestrzegają postanowień niniejszego artykułu.

11. W celu szybszego eliminowania ubóstwa za pomocą propagowania lokalnych zdolności, rynków i zakupów, szczególną uwagę zwraca się na lokalne i regionalne zamówienia publiczne w krajach partnerskich.

▼B

Oferenci, z którymi zawarto umowy w sprawie zamówień publicznych, przestrzegają uzgodnionych na poziomie międzynarodowym podstawowych standardów pracy, np. podstawowych standardów pracy MOP, konwencji dotyczących prawa zrzeszania się i rozwiązywania sporów zbiorowych, zniesienia pracy przymusowej lub obowiązkowej, eliminacji dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu, a także zniesienia pracy dzieci.

W celu umożliwienia krajom rozwijającym się dostępu do pomocy wspólnotowej, stosuje się wszelkie odpowiednie rodzaje pomocy technicznej.

*Artykuł 32***Środki finansowe przekazywane do dyspozycji Europejskiego Banku Inwestycyjnego lub innych pośredników finansowych**

1. Środki finansowe, o których mowa w art. 25 ust. 1 lit. e), są zarządzane przez EBI, innych pośredników finansowych lub przez inny bank lub organizację, która dysponuje zdolnością do zarządzania tymi środkami.

2. Komisja przyjmuje przepisy wykonawcze do ust. 1 indywidualnie dla każdego przypadku, aby uwzględnić podział ryzyka, wynagrodzenie pośrednika odpowiedzialnego za realizację, wykorzystanie i odzyskiwanie zysków pochodzących ze środków finansowych, jak również zamknięcie operacji.

*Artykuł 33***Ocena**

1. Komisja regularnie monitoruje swoje programy i przeprowadza ich przegląd oraz ocenia rezultaty wprowadzania w życie polityk i programów geograficznych i tematycznych oraz polityk sektorowych, a także skuteczność programowania, w stosownych przypadkach poprzez niezależne oceny zewnętrzne, aby ustalić, czy osiągnięte zostały cele, i aby móc opracować zalecenia służące udoskonaleniu przyszłych działań. Odpowiednio uwzględniane są wnioski Parlamentu Europejskiego lub Rady o przeprowadzenie niezależnych ocen zewnętrznych. Szczególną uwagę zwraca się na sektory społeczne oraz postępy w realizacji Milenijnych Celów Rozwoju.

2. Komisja przekazuje sprawozdania z oceny Parlamentowi Europejskiemu oraz komitetowi, o którym mowa w art. 35, w celach informacyjnych. Państwa członkowskie mogą złożyć wniosek o przedyskutowanie konkretnej oceny na forum komitetu, o którym mowa w art. 35 ust. 3. Wyniki są wykorzystywane przy opracowywaniu programu i przydziale środków.

3. Komisja włącza wszystkie właściwe strony, w tym podmioty niepaństwowe i władze lokalne w ocenę pomocy wspólnotowej, przyznanej na podstawie niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ V

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 34

Sprawozdanie roczne

1. Komisja analizuje postępy w realizacji działań podejmowanych na mocy niniejszego rozporządzenia i przedkłada Parlamentowi Europejskiemu oraz Radzie sprawozdanie roczne dotyczące wykonania i rezultatów, a także, w miarę możliwości, najważniejszych wyników i oddziaływania pomocy. Sprawozdanie to przekazywane jest również Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

2. Sprawozdanie roczne zawiera informacje za rok poprzedni na temat finansowanych działań, rezultatów monitorowania i oceny, zaangażowania właściwych partnerów oraz realizacji zobowiązań i płatności budżetowych, z podziałem na kraje, regiony i sektory współpracy. Ocenia ono rezultaty pomocy, w miarę możliwości z wykorzystaniem dokładnych i mierzalnych wskaźników ilustrujących rolę pomocy w osiągnięciu celów niniejszego rozporządzenia. Szczególną uwagę zwraca się na sektory społeczne oraz postępy w realizacji Milenijnych Celów Rozwoju.

Artykuł 35

Komitet

1. Komisja wspomagana jest przez komitet.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie mają art. 4 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8. Okres przewidziany w art. 4 ust. 3 tej decyzji wynosi 30 dni.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu zastosowanie mają art. 3 i 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem jej art. 8.
4. Komitet przyjmuje swój regulamin wewnętrzny.
5. W obradach Komitetu poświęconych kwestiom związanym z EBI uczestniczy obserwator z tego banku.

Artykuł 36

Udział państwa trzeciego niekwalifikującego się na mocy niniejszego rozporządzenia

Bez uszczerbku dla art. 3 ust. 5, w celu zapewnienia spójności i skuteczności pomocy wspólnotowej, podczas przyjmowania programów działania, o których mowa w art. 22, lub środków specjalnych, o których mowa w art. 23, Komisja może zdecydować, że kraje, terytoria lub regiony kwalifikujące się do pomocy wspólnotowej na mocy rozporządzenia (WE) nr 1085/2006 lub rozporządzenia (WE) nr 1638/2006 i EFR kwalifikują się do środków na mocy niniejszego rozporządzenia, jeżeli realizowany projekt lub program geograficzny lub tematyczny ma charakter ogólnosiwiatowy, regionalny lub transgraniczny. Powyższy sposób finansowania może zostać przewidziany w dokumentach strategicznych i wieloletnich programach indykacyjnych, o których mowa w art. 19 i 20. Przepisy art. 10 dotyczące kwalifikowalności oraz przepisy art. 31 dotyczące udziału w procedurach zamówień publicznych i procedurach przyznawania dotacji oraz reguł pochodzenia są dostosowane w taki sposób, aby umożliwić udział zainteresowanym krajom, terytoriom i regionom.

▼B*Artykuł 37***Zawieszenie pomocy**

Bez uszczerbku dla postanowień dotyczących zawieszania pomocy określonych w umowach o partnerstwie i współpracy zawartych z krajami i regionami partnerskimi, jeżeli kraj partnerski nie przestrzega zasad, o których mowa w art. 3 ust. 1, i jeżeli konsultacje z krajem partnerskim nie doprowadzą do znalezienia rozwiązania, które może zostać zaakceptowane przez obie strony, lub też w przypadku odmowy przeprowadzenia konsultacji lub w nagłych przypadkach, Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną na wniosek Komisji, może podjąć stosowne działania w odniesieniu do pomocy przyznanej krajowi partnerskiemu na podstawie niniejszego rozporządzenia. Działania te mogą obejmować pełne lub częściowe zawieszenie pomocy.

*Artykuł 38***Przepisy finansowe****▼M3**

1. Finansowa kwota referencyjna na wdrożenie niniejszego rozporządzenia w latach 2007–2013 wynosi 17 087 mln EUR.
2. Indykatywne kwoty przydzielone na każdy spośród programów, o których mowa w art. 5–10, 11–16 oraz 17–17a, są określone w załączniku IV. Kwoty te ustanawia się na lata 2007–2013.

▼B

3. Roczne przydziały środków zatwierdzane są przez władzę budżetową w ramach limitów określonych w wieloletnich ramach finansowych.
4. Indykatywna kwota w wysokości 465 000 000 EUR została włączona do ogólnej kwoty przeznaczonej na programy tematyczne w celu finansowania działań na rzecz krajów objętych EISP.

*Artykuł 39***Uchylenia**

1. Z dniem 1 stycznia 2007 r. uchyla się następujące rozporządzenia:
 - a) Rozporządzenie (WE) nr 2110/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 grudnia 2005 r. w sprawie dostępu do pomocy zagranicznej Wspólnoty ⁽¹⁾;
 - b) Rozporządzenie (WE) nr 806/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie wspierania równości płci w ramach współpracy na rzecz rozwoju ⁽²⁾;
 - c) Rozporządzenie (WE) nr 491/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 10 marca 2004 r. ustanawiające program pomocy finansowej i technicznej dla państw trzecich w dziedzinie migracji i azylu (AENEAS) ⁽³⁾;
 - d) Rozporządzenie (WE) nr 1568/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie pomocy w zwalczaniu chorób związanych z ubóstwem (HIV/AIDS, gruźlica i malarii) w krajach rozwijających się ⁽⁴⁾;

⁽¹⁾ Dz.U. L 344 z 27.12.2005, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 143 z 30.4.2004, str. 40.

⁽³⁾ Dz.U. L 80 z 18.3.2004, str. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 224 z 6.9.2003, str. 7. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

▼B

- e) Rozporządzenie (WE) nr 1567/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie pomocy w odniesieniu do polityk oraz działań i praw dotyczących zdrowia reprodukcyjnego i seksualnego w krajach rozwijających się ⁽¹⁾;
- f) Rozporządzenie (WE) nr 2130/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 października 2001 r. w sprawie działań na rzecz pomocy przesiedleńcom w rozwijających się krajach Azji i Ameryki Łacińskiej ⁽²⁾;
- g) Rozporządzenie (WE) nr 2493/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 listopada 2000 r. w sprawie środków mających na celu wspieranie pełnej integracji wymiaru środowiskowego w procesie rozwoju krajów rozwijających się ⁽³⁾;
- h) Rozporządzenie (WE) nr 2494/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 listopada 2000 r. w sprawie środków promocji ochrony i trwałej gospodarki lasami tropikalnymi i innymi lasami w krajach rozwijających się ⁽⁴⁾;
- i) Rozporządzenie (WE) nr 1726/2000 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 czerwca 2000 r. w sprawie współpracy na rzecz rozwoju z Afryką Południową ⁽⁵⁾;
- j) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1659/98 z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie współpracy zdecentralizowanej ⁽⁶⁾;
- k) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1658/98 z dnia 17 lipca 1998 r. w sprawie współfinansowania działań wraz z europejskimi pozarządowymi organizacjami ds. rozwoju w dziedzinach dotyczących krajów rozwijających się ⁽⁷⁾;
- l) Rozporządzenie Rady (WE) nr 1292/96 z dnia 27 czerwca 1996 r. w sprawie polityki pomocy żywnościowej i zarządzania pomocą żywnościową oraz działań specjalnych w celu wspierania bezpieczeństwa żywnościowego ⁽⁸⁾;
- m) rozporządzenie Rady (EWG) nr 443/92 z dnia 25 lutego 1992 r. w sprawie finansowej i technicznej pomocy dla rozwijających się krajów Azji i Ameryki Łacińskiej oraz współpracy gospodarczej z tymi krajami ⁽⁹⁾ (ALA).

2. Uchylone rozporządzenia obowiązują w dalszym ciągu w stosunku do aktów prawnych i zobowiązań dotyczących lat budżetowych poprzedzających rok 2007. Odesłania do uchylonych rozporządzeń uznaje się za odesłania do niniejszego rozporządzenia.

⁽¹⁾ Dz.U. L 224 z 6.9.2003, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

⁽²⁾ Dz.U. L 287 z 31.10.2001, str. 3. Rozporządzenie ostatecznie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

⁽³⁾ Dz.U. L 288 z 15.11.2000, str. 1. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 288 z 15.11.2000, str. 6. Rozporządzenie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 198 z 4.8.2000, str. 1. Rozporządzenie ostatecznie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

⁽⁶⁾ Dz.U. L 213 z 30.7.1998, str. 1. Rozporządzenie ostatecznie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 625/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 99 z 3.4.2004, str. 1).

⁽⁷⁾ Dz.U. L 213 z 30.7.1998, str. 1. Rozporządzenie ostatecznie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2110/2005.

⁽⁸⁾ Dz.U. L 166 z 5.7.1996, str. 1. Rozporządzenie ostatecznie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 1726/2001. Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 234 z 1.9.2001, str. 10).

⁽⁹⁾ Dz.U. L 52 z 27.2.1992, str. 1. Rozporządzenie ostatecznie zmienione rozporządzeniem (WE) nr 2112/2005 (Dz.U. L 344 z 27.12.2005, str.23).

*Artykuł 40***Przegląd**

Nie później niż 31 grudnia 2010 r. Komisja przekazuje Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające wykonanie rozporządzenia w okresie pierwszych trzech lat, w stosownych przypadkach wraz z wnioskiem dotyczącym wprowadzenia koniecznych zmian, w tym dotyczących orientacyjnego podziału środków finansowych, określonego w załączniku IV.

*Artykuł 41***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie następnego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

▼ **M1***ZAŁĄCZNIK I***Kraje kwalifikujące się na podstawie art. 1 ust. 1***Ameryka Łacińska*

1. Argentyna
2. Boliwia
3. Brazylia
4. Chile
5. Kolumbia
6. Kostaryka
7. Kuba
8. Ekwador
9. Salwador
10. Gwatemala
11. Honduras
12. Meksyk
13. Nikaragua
14. Panama
15. Paragwaj
16. Peru
17. Urugwaj
18. Wenezuela

Azja

19. Afganistan
20. Bangladesz
21. Bhutan
22. Kambodża
23. Chiny
24. Indie
25. Indonezja
26. Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna
27. Laos
28. Malezja
29. Malediwy
30. Mongolia
31. Myanmar
32. Nepal
33. Pakistan
34. Filipiny
35. Sri Lanka
36. Tajlandia
37. Wietnam

▼ M1*Azja Środkowa*

- 38. Kazachstan
- 39. Republika Kirgiska
- 40. Tadżykistan
- 41. Turkmenistan
- 42. Uzbekistan

Bliski Wschód

- 43. Iran
- 44. Irak
- 45. Oman
- 46. Jemen

Afryka Południowa

- 47. Republika Południowej Afryki

▼ **M1**

ZAŁĄCZNIK II

Wykaz OECD/DAC obejmujący kraje będące odbiorcami oficjalnej pomocy rozwojowej*Obowiązuje od 2008 r. do celów sprawozdań za lata 2008, 2009 i 2010*

Kraje najsłabiej rozwinięte	Inne kraje o niskich dochodach (DNB na mieszkańca w 2007 < 935 USD)	Kraje i terytoria o średnio-niskich dochodach (DNB na mieszkańca w 2007 936 USD–3 705 USD)	Kraje i terytoria o średnio-wysokich dochodach (DNB na mieszkańca w 2007 3 706 USD–11 455 USD)
Afganistan	Wybrzeże Kości Słoniowej	Albania	(*) Anguilla
Angola	Ghana	Algieria	Antigua i Barbuda ⁽¹⁾
Bangladesz	Kenia	Armenia	Argentyna
Benin	Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna	Azerbejdżan	Barbados ⁽²⁾
Bhutan	Republika Kirgiska	Boliwia	Białoruś
Burkina Faso	Nigeria	Bośnia i Hercegowina	Belize
Burundi	Pakistan	Kamerun	Botswana
Kambodża	Papua-Nowa Gwinea	Zielony Przylądek	Brazylia
Republika Środkowoafry- kańska	Tadżykistan	Chiny	Chile
Czad	Uzbekistan	Kolumbia	Wyspy Cooka
Komory	Wietnam	Republika Kongo	Kostaryka
Demokratyczna Republika Konga	Zimbabwe	Republika Dominikany	Chorwacja
Dżibuti		Ekwador	Kuba
Gwinea Równikowa		Egipt	Dominika
Erytrea		Salwador	Fidzi
Etiopia		Gruzja	Gabon
Gambia		Gwatemala	Grenada
Gwinea		Gujana	Jamajka
Gwinea-Bissau		Honduras	Kazachstan
Haiti		Indie	Liban
Kiribati		Indonezja	Libia
Laos		Iran	Malezja
Lesoto		Irak	Mauritius
Liberia		Jordania	(*) Majotta
Madagaskar		Kosowo ⁽³⁾	Meksyk
Malawi		Wyspy Marshalla	Czarnogóra

▼ M1

Kraje najslabiej rozwinięte	Inne kraje o niskich dochodach (DNB na mieszkańca w 2007 < 935 USD)	Kraje i terytoria o średnio-niskich dochodach (DNB na mieszkańca w 2007 936 USD–3 705 USD)	Kraje i terytoria o średnio-wysokich dochodach (DNB na mieszkańca w 2007 3 706 USD–11 455 USD)
Malediwy		Sfederowane Stany Mikronezji	(*) Montserrat
Mali		Republika Mołdowy	Nauru
Mauretania		Mongolia	Oman ⁽¹⁾
Mozambik		Maroko	Palau
Myanmar		Namibia	Panama
Nepal		Nikaragua	Serbia
Niger		Niue	Seszele
Rwanda		Okupowane terytoria palestyńskie	Republika Południowej Afryki
Samoa		Paragwaj	(*) Święta Helena
Wyspy Świętego Tomasza i Książęca		Peru	Saint Kitts i Nevis
Senegal		Filipiny	Saint Lucia
Sierra Leone		Sri Lanka	Saint Vincent i Grenadyny
Wyspy Salomona		Suazi	Surinam
Somalia		Syria	Trynidad i Tobago ⁽²⁾
Sudan		Tajlandia	Turcja
Tanzania		Była Jugosłowiańska Republika Macedonii	Urugwaj
Timor Wschodni		(*) Tokelau	Wenezuela
Togo		Tonga	
Tuvalu		Tunezja	
Uganda		Turkmenistan	
Vanuatu		Ukraina	
Jemen		(*) Wallis i Futuna	
Zambia			

(*) Terytoria.

⁽¹⁾ Antigua i Barbuda oraz Oman przekroczyły próg dla krajów o wysokich dochodach w 2007 r. Zgodnie z zasadami przeprowadzanego przez OECD/DAC przeglądu wykazu, jeżeli do 2010 r. pozostaną krajami o wysokich dochodach, to w 2011 r. nastąpi ich awans w ramach wykazu.⁽²⁾ Barbados oraz Trynidad i Tobago przekroczyły próg wysokiego dochodu w 2006 i 2007 r. Zgodnie z zasadami przeprowadzanego przez OECD/DAC przeglądu wykazu, jeżeli do 2010 r. pozostaną krajami o wysokich dochodach, to w 2011 r. nastąpi ich awans w ramach wykazu.⁽³⁾ Status określony rezolucją nr 1244/1999 Rady Bezpieczeństwa ONZ.

ZAŁĄCZNIK III

KRAJE AKP OBJĘTE PROTOKOŁEM W SPRAWIE CUKRU

1. Barbados
2. Belize
3. Gujana
4. Jamajka
5. Saint Kitts i Nevis
6. Trynidad i Tobago
7. Fidżi
8. Republika Konga
9. Wybrzeże Kości Słoniowej
10. Kenia
11. Madagaskar
12. Malawi
13. Mauritius
14. Mozambik
15. Suazi
16. Tanzania
17. Zambia
18. Zimbabwe

▼ **M3**

ZALĄCZNIK IIIa

KRAJE AKP BĘDĄCE GŁÓWNYMI DOSTAWCAMI BANANÓW

1. Belize
2. Kamerun
3. Wybrzeże Kości Słoniowej
4. Dominika
5. Republika Dominikańska
6. Ghana
7. Jamajka
8. Saint Lucia
9. Saint Vincent i Grenadyny
10. Surinam

▼ **M3***ZAŁĄCZNIK IV***INDYKATYWNY PODZIAŁ ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA LATA 2007–2013***(w mln EUR)*

Ogółem	17 087
Programy geograficzne:	10 057
Ameryka Łacińska	2 690
Azja	5 187
Azja Środkowa	719
Bliski Wschód	481
RPA	980
Programy tematyczne:	5 596
Inwestowanie w ludzi	1 060
Środowisko i zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi	804
Podmioty niepaństwowe i władze lokalne w procesie rozwoju	1 639
Bezpieczeństwo żywnościowe	1 709
Migracja i azyl	384
Kraje AKP objęte protokołem w sprawie cukru	1 244
Kraje AKP będące głównymi dostawcami bananów	190

ZAŁĄCZNIK V

KRAJE I TERYTORIA NIEBĘDĄCE KRAJAMI ROZWIJAJĄCYMI SIĘ

1. Australia
2. Bahrajn
3. Brunei
4. Kanada
5. Tajwan, Republika Chińska
6. Hongkong
7. Japonia
8. Korea
9. Makau
10. Nowa Zelandia
11. Kuwejt
12. Katar
13. Singapur
14. Zjednoczone Emiraty Arabskie
15. Stany Zjednoczone Ameryki